

SITUATION

S T H L M

#218

OKTOBER 2015
ÅRGÅNG 20

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

**STHLM
BRUTAL
GRÖTSTERS**

**DJEMBE
I BAGIS
KRIMINELLA
KVARTER**

JOHAN

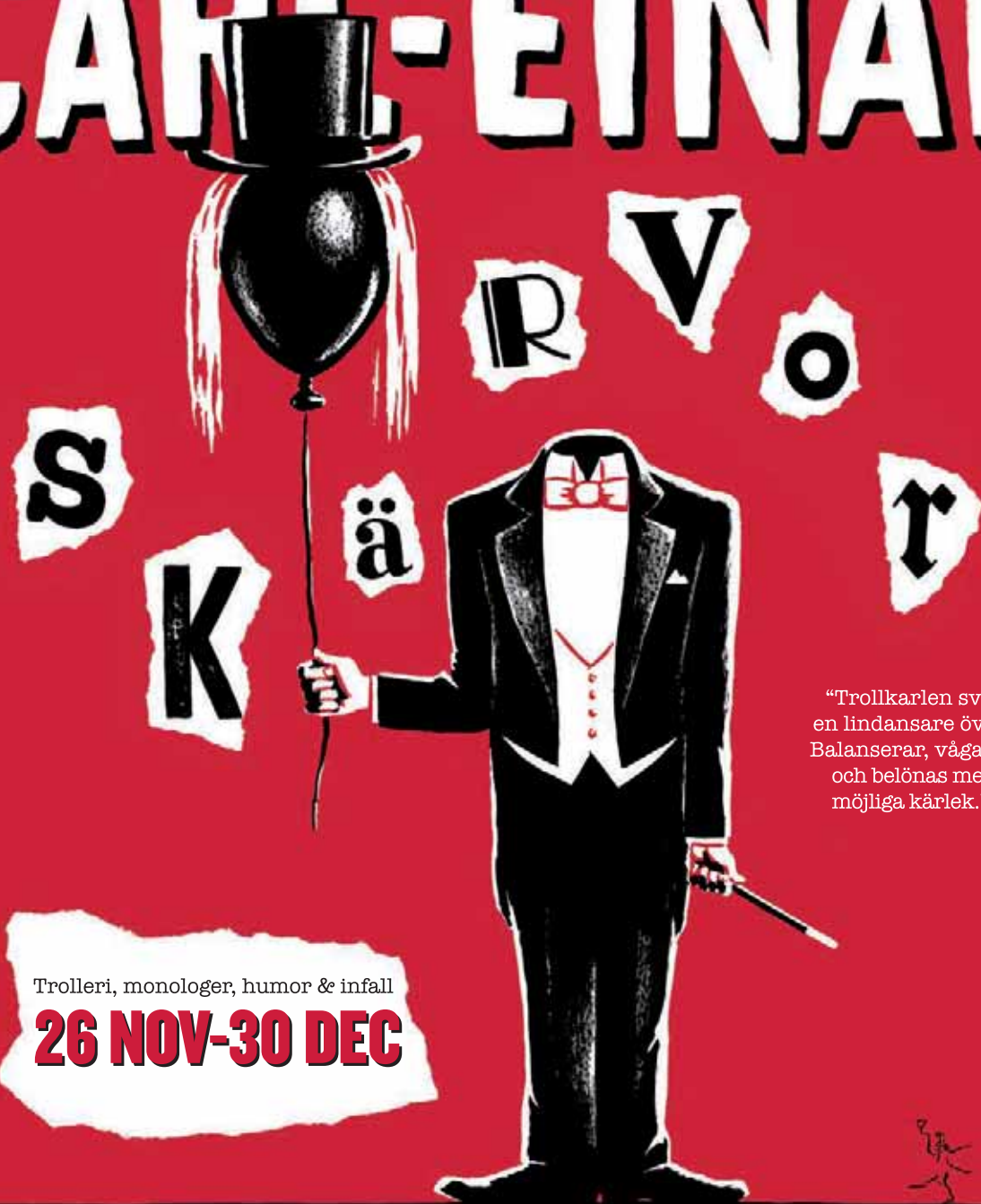
"Jag är 52 år. Jag har ingen lust att sluta vara nyfiken"

RHEBORG

FANNY AGAZZI TEATER PLAYHOUSE ANE BRUN BROTTGRAM JAZZ FÖR BARN ZELDA

SÖDRA
TEATERN

CARL-EINAR

“Trollkarlen svävar som en lindansare över scenen. Balanserar, vågar ta risker, och belönas med största möjliga kärlek.” GP

Trolleri, monologer, humor & infall

26 NOV-30 DEC

HÄCKNER

SODRATEATERN.COM / 08-531 994 90

Sveriges internationella scen för musik, teater och debatt

RIKSTEATERN

STOLT
ÄGARE

JOEL NILSSON

18 MAN SKULLE KUNNA HITTA PÅ NÅT ROLIGT MED PERCY OCH LASSE KONGO. MEN DET ÄR INGET SOM ÄR AKTUELLT

Senast någonting hördes från Percy Nilegård – han var skatteflykting i Argentina då – var på Johan Rheborgs blogg 2008.

TOVE FALK OLSSON

36 INTE BARA SE DEM SOM PRESUMTIVA RIVNINGSOBJEKT

Arkitekturhistorikern Martin Rörby om sextio- och sjuttioalets arkitektur.

KRISTINA ASPEQVIST

14 MÖJLIGEN HAR HASSAN BAH I KEBNEKAISE SPELAT LÄNGRE

Kristina Aspeqvist har afrikanska trumkurser i ett hyreshus i Bagarmossen.

12 Clara Henry

Med över 350 000 följare på Youtube får allt hon lägger ut ett stort genomslag. Men störst blir det när hon tar upp mens.

26 Grötsters

En riktig hipster har inte bara olja i skägget – då och då även gröt. Självklart kokad på närodlade råvaror.

56 Svepet

Playhouse Teater, Musikfamiljen, *Som hon drack*, Romsk höst på Dramaten, Ane Brun, Södra Ängby, Linda-Maria Birbeck, Södra Ängby, Zelda, Linda Maria Birbeck med mera.

7 Fanny Agazzi

Debuterar med serieromanen *Tack och förlåt*: "Den handlar om vänskap mest, tror jag".

8 Gata fram och tillbaka

Hjälp från ovan, många gatuskyltar, en skuffgubbe och gamla svarta lyktor på Coldinutrappan på Kungsholmen.

10 Situation Waldersten

11 Maria Hagström

Det finns många drömmar på rälsen. Där finns också innehållet från toaletterna.

42 Stolt

Blick vid Centralen.

44 Min plats i stan

Emma Söderbäck har hängt mycket under St Eriksbron.

55 Korsord

64 Brillant

Ett Brottoqram håller sig alltid på mattan.

66 Läsaren

Mikael Falk, Alvik.

Ane Brun

Grötsters, jazz för barn och brutal arkitektur

rån där jag står på redaktionen har jag obehindrad utsikt över korsningen Timmermansgatan Maria Prästgårdsgata.

I och med att vår utställning som hängde på Liljevalchs 21–30 augusti plockades ner så kom försäljarporträtten tillbaka till oss. Vi beslutade då att ställa ut porträtten – i alla fall så många av dem som utrymmet tillät – i skyltfönstren ut mot gatan.

Innan dess var det så att i snitt två personer per timma brukade stanna till framför det stora skyltfönstret som vetter direkt ut mot gathörnet, där vi har fullt med gamla tidningsomslag uppsatta, och titta och läsa, peka.

Och det inträffar alltjämt.

Men sedan porträtten från utställ-

ningen hamnat i fönstren har ett nytt promenadmönster kunnat urskiljas. Minst någon gång per timma väljer någon – som egentligen var på väg Maria Prästgårdsgata fram eller ner Timmermansgatan – att vika om hörnet och lägga om sin promenadväg för att se klart bilderna i fönstren.

JAG KAN FAKTISKT tänka mig få saker som skulle bringa mig mer ur fattningen än om det ringde på dörren och utanför stod ett ändamålsenligt påpälsat Brottoqram, med ledsagare och allt, och krävde sin parterr.

Men idén är fruktansvärt rolig – att det ringer på dörren och utanför står någon som någon annan betalat för att brottas med dig i två minuter.

Att dessutom läsa texten på sidan 64 där Brottoqrammet talar om sig själv i tredje person och se bilden på honom – till stilen en blandning av amerikansk fribrottare och mexikansk showbrottare – förseglar paketet.

Det inns många skumma platser och miljöer i Stockholm.

Vilket är en klar fördel för deckarförfattarna, som utnyttjar stadens miljöer och platser de bott på eller har god kännedom om i sina böcker. Möt några av dem på platserna de valt att skriva om och läs om varför, på sidan 28.

Trygg-Hansa-huset, bostadshuset vid Tanto och parkeringshuset Parkaden är typiska exempel på hus byggda på sextio- och sjut-

tioalet med en tydlig fascination för användandet av betong. I en ny bok berättar arkitekturhistorikern Martin Rörby om Stockholms brutala arkitektur. Läs mer på sidan 34.

Dessutom – På Playhouse Teater ser man regissören som en barnmorska, jazz är inte farligt för barn, grötsters och på Dramaten är det Romsk höst.

Plus en massa annat. Var så goda.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationister "rubriken 'Grötsters' på sidan 27, där vi publicerar ett reportage om vad en riktig hipster, förutom olja, då och då bör ha i skägget"

Ulf Stolt

GÖR: Chefredaktör och ansvarig utgivare. Har bland annat intervjuat Johan Rheborg i det här numret.

"FÖRUTOM ATT JOHAN Rheborg högst ofrivilligt är en del av vandringslegenden Situation Sthlm – när han intervjuades i nummer 12 1997 stavades hans namn fel i ingressen, vi orkade inte leva med skammen så vi köpte en tjock tuschpenna och satte en svart plump över korrektionen i varje

tidning – så har vi försökt nästan ett år att få till intervjun. Till slut funkade det.

SOM VANLIGT BLIR det en massa intressant material över när intervjun är utskriven. Som det där han berättade om sitt pojkrum, att det såg ut som ett skrotupplag – med hänvisning till sin egen nyfikenhet. Och att han bara bitt sufflören om hjälp med texten en enda gång på 65 föreställningar av *En man som heter Ove*. Eller det där om hur han brukade bygga om garaget hemma till biograf – 'eller bygga om.... Jag drog dit en fätölj och släckte lyset och hade filmvisning för mig själv'.

Johan Olsson

GÖR: Ny art director på Situation Sthlm

"JAG SITTER TILL vardags och jobbar på ett frilanskollektiv på Södermalm som heter ZOO. En av mina kollegor där, Marcus Edin, var den som för sju år sedan fick uppdraget att göra omgörningen av Situation Sthlm. Så genom åren har det därför blivit att jag hoppat in vid några tillfällen och vikarierat som AD på Situation Sthlm. Senast jag gjorde det var tidigare i våras, aprilnumret

med Filip & Fredrik på omslaget.

JAG KAN FAKTISKT pekas ut – trots att det är mitt första nummer som fast AD på Situation Sthlm – som ensam skyldig till åtminstone två saker i det här numret: rubriken 'Grötsters' på sidan 27, där vi publicerar ett reportage om vad en riktig hipster, förutom olja, då och då bör ha i skägget. Och dessutom idén till Brillant på sidan 64 med Brottoqram. Jag har aldrig fått ett eget men kände till fenomenet Brottoqram och tipsade redaktionen."

REDAKTION

Chefredaktör & ansvarig utgivare

Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter

Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director

Johan Olsson

Webbredaktör

David Bogerius

Redaktionsråd

David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur

Hanna Hård

Medverkande skribenter

Henrik Emilson, Jeanette Gentele

Medverkande fotografer & illustratörer

Martina Holmberg, Joel Nilsson, Sara Moritz, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen.

Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida

www.situationsthlm.se

E-post

red@situationsthlm.se

Tryck

V-Tab 2014

Räckvidd

147 000 läsare
(Orvesto konsument 2014:helår)

Upplaga

34 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD

Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi

Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress

Timmermangatan 38
118 55 Stockholm

Tel

08-545 953 91

Fax

08-668 79 09

Organisationsnummer

55 66 49-10 71

Plusgiro/Bankgiro

pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET

Verksamhetsansvarig

Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare

Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson

jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution

08-545 953 81

Öppettider

Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro

pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisations-nummer

80 24 11-14 97

ANNONSERING & PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Carl Larsson

carl.larsson@mediakraft.se
tel. 070-147 50 29

Robert Wallner

robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration

12 nummer kostar 660 kronor

E-post

situationsthlm@pressdata.se

441 Trycksaak 428

Välkommen till ett fastighetsbolag där tekniken är livsviktig

Läs mer om våra lediga jobb på www.locum.se/arbete

VÄRDEN FÖR VÄRDEN

I huvudet på läsarna

"Intresserad och berörd – vill ha fortsättningen"

Tack för artikeln om de riktiga utvandarna

Ett stort tack till Jan Ewert Strömbeck för hans artikel "De riktiga utvandarna" i Situation Sthlm #217. Det var verkligen tankeväckande läsning.

De i min släkt som utvandrade kom inte heller från rena rama landsbygden, inte heller från någon storstad. De var fattiga arbetare, dels från Värmland, från trakterna kring Munkfors och Uddeholm där det inte fanns tillräckligt med arbete för dem. Dels från Grängesberg, en växande gruvort som de hellre lämnade.

Inte heller kom de att etablera sig som lantbrukare när de utvandrat till USA, utan kom till städer som Chicago, Minnesota och andra platser.

Kort sagt, artikeln är så bra, och ger mig en helt ny bild av emigrationen.

Så är det ju en annan sak, nämligen att fotografiet av Stockholms grovarbetare, där de sitter framför kameran, allvarliga inför detta ögonblick, med sina verktyg, några har en slägga, några har ett spjut (?) får mej att reflektera över hur det verkligen var på den tiden.

100–120 år sedan. En fantastisk bild.

Skriver med vänliga hälsningar

STURE, 80 +

Försäljarnas texter är bäst

Det finaste och bästa i tidningen, tycker jag, är det som de hemlösa tidningsförsäljarna själva skriver,

sidorna "Med egna ord". Det är det viktigaste, mest ögonöppnande i innehållet. Allt det andra är bra det med. Jag vill tacka för en bra, fin och viktig tidning. Tack du som sålde det sista exemplaret till mej, vid Gallerian i Liljeholmen.

ANNA EDSJÖ, STOCKHOLM

SVAR: Tack för mejl. Kul att du uppskattar tidningen och försäljarnas texter.

Vi gav just ut boken *Hemlös – med egna ord: texter ur Situation Sthlm 2008–2014*, en samling av försäljarnas texter publicerade i tidningen mellan de åren. Finns att köpa i bokhandeln och på alla ställen på nätet där böcker säljs.

ULF STOLT, CHEFRED. & ANSV. UTG.
SITUATION STHLM

Intressant med fortsättning

Har precis läst reportaget i Situation Sthlm #217 om Peter Grönlund och hans kommande film *Tjuvheder*. Skulle vara intressant med ett uppföljande reportage om de människor som arbetade med filmen påverkades av processen. De hemlösa till exempel – plötsligt fick de en inkomst och under en period tider att passa och tydligt ansvar för andra. Och även tala med etablerade skådespelare – hur klarade de av att möta svårigheterna och det sargade?

Intresserad och berörd – vill ha fortsättningen på vilka effekter det fick på kort och lång sikt för de inblandade.

MARIT STRÖMBERG

SVAR: Kul att du läst intervjun med Peter Grönlund, blivit nyfiken på filmen *Tjuvheder* och vill veta mera. I nuläget vet jag dock inte hur/om vi följer upp intervjun med ytterligare reportage knutna till filmen och skådespelarna. Tiden får lite utvisa hur det blir med det.

ULF STOLT, CHEFRED. & ANSV. UTG.
SITUATION STHLM

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Timmermansgatan 38, 118 55 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Vi vill ha dig.

Och din brorsa. Din mamma. Din granne. Och kanske din kompis. För tillsammans kan vi göra världen bättre. Vill du vara med? **Sms:a medlem till 72900** eller gå in på www.naturskyddsforeningen.se. Ett medlemskap kostar 24 kr/mån.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

 Naturskyddsföreningen

HUVUDSTAN

Hässelbyloppet 100 år

MOTION 1915 var det 22 löpare som startade i Hässelbyloppet, i år tror tävlingsledningen att det kommer att bli runt 7 500 löpare som startar i det anrika loppet 11 oktober.

– Det här är Stockholms äldsta lopp, säger Tommie Nordh, som är tävlingsledare från Hässelby SK.

Eftersom det är 100-årsjubileum blir det massor av festligheter. Funktionärerna kommer att bära tidstypiska kläder och den 10 kilometer långa banan kommer att kantas av aktiviteter från förr, det blir mässingsorkestrar, äldre bilar och fika till billig penning och vid en av drickakontrollerna kommer det

att spelas 78-varvare på vevgrammofon. Alla som fullföljer loppet får en exklusiv jubileumsmedalj att hänga om halsen.

Var hittades alla tidstypiska kläder?

– På Karl-Gerhards ateljé på loppisar och så har folk letat hemma i gömmorna. **GERD ERIKSSON**

"Pat. är fylld av fantasier, men uppenbarligen är dessa ganska ensidiga – f.n. monomant intresserad av Karl XII. Han är däremot oerhört låst när det gäller att skapa själv eller associera fram fantasimaterial"

Ur psykologutlåtandet från 1969 rörande Stefan Sundström, publicerat i nya boken *Låtar, funderingar och bilder*.

Ny europeisk dokumentärfilm

FILM Under oktober och november rullar film- och föreläsningsserien "Ny europeisk dokumentärfilm" på Klarabiografen på Kulturhuset.

Serien är gratis och i fokus står Danmark, Rumänien och Portugal. Programansvarige Johannes Mayer

producerar serien tillsammans med Tempo dokumentärfestival och respektive lands kulturinstitut.

– Vi har valt länder utifrån geografi, hur etablerat landet är i filmsammanhang och hur intresserade respektive kulturinstitut har varit av att samarbeta med serien. En trend som märks internationellt är att blanda fiktion i dokumentärfilmgenren.

Exempelvis nämner Johannes Mayer filmen *The Visit*, om hur mänskligheten skulle reagera om vi visste att det fanns utomjordiskt liv.

– Många av filmerna skulle antagligen inte gå upp på svenska biografer i vanliga fall. Det här är en chans för publiken att se nåt nytt.

HENRIK EMILSON

AW-jazz i Kransen

MUSIK Stockholms jazzfestival pågår mellan 9 och 18 oktober. Men på Tellus i Midsommarkransen är det Efter-jobbet-jazz året runt varannan onsdag mellan 17.00 och 19.00.

Då bjuder husbandet Tellusmore upp till jazzjam med olika gästartister.

– Gästartister kallar vi alla dem som vill vara med och spela eller sjunga, det är inga proffsmusiker utan vem som helst som är sugen på att komma dit, säger Anna Wahrby från kulturföreningen Tellus.

De som kommer – alla är välkomna och det är fri entré – brukar ta med trumpet, gitarr, saxofon och gitarr eller så kör de några låtar på pianot uppe på scenen. Det är alla nivåer på musicerandet och Anna Wahrby menar att det är ett bra sätt att få jamma med andra och att få scenvana.

GERD ERIKSSON

Romsk höst på Dramaten

SAMTAL Teater Vid tre tillfällen under hösten kommer romernas situation i Europa att belysas på Dramaten under samtalsserien "Romsk höst".

Samtalen inleds 5 oktober med "Det är vi som sitter på gatan", där Bitu och Mirabella, två av dem som sitter och tigger på gatan i Stockholm, berättar om sina erfarenheter, drömmar och rädslor.

Den 12 oktober har samtalet rubriken "Vad gör vi – och vad gör samhället?" – en diskussion om vårt eget och våra politikernas förhållningssätt till romer, om civilkurage och om att våga bryta mönster.

"Romsk höst" avslutas 9 november under rubriken "Hur passar man in" – om romska och judiska erfarenheter av att leva i Sverige och världen. Hur passar man in, och vill man det?

Presentatör är Lawen Mohtadi, samtalen leds av Josette Bushell-Mingo. Målarsalen, 18.00, fri entré.

ULF STOLT

SERIEROMANER TACK OCH FÖRLÅT ÄR
FANNY AGAZZIS DEBUTSERIEROMAN

"Just det där att låta en tuschpenna följa streck"

EFTER MEDVERKAN I antologier som *Kvinnor ritat bara serier om mens* är *Tack och förlåt* den 30-åriga Örnbergsbon Fanny Agazzis debutserieroman.

– Den handlar om vänskap mest tror jag. Med andra och med sig själv och sin konstiga kropp. Och att ens vän dör plötsligt och oförklarligt, berättar Fanny Agazzi.

Hon började teckna sedan hon läst sönder sin storebrors alla MAD- och Kalle Anka-tidningar. Brorsans seriestripptor var alltid snyggare och roligare än hennes, men så upptäckte hon självbiografiska fansin.

– Jag tror att jag har kommit fram till att jag vill lära mig berätta saker på ett riktigt bra sätt. Det har varit det jag varit mest intresserad av, även när jag pluggade till journalist. Även om det låter pretentiöst nu har ödmjukheten inför hela seriegrejen räddat mig lite från att inte våga visa saker för andra. För då finns inget misslyckande med i det hela med att rita serier för mig. Jag vet att jag inte är bäst på det. Jag vill bara kunna bli lite bättre. Om du kritiserar mina skämt däremot, då kommer jag att lacka ur.

Hon arbetar numera på SVT:s Barnkanalen och har lämnat det konsultliv som beskrivs i *Tack och förlåt*.

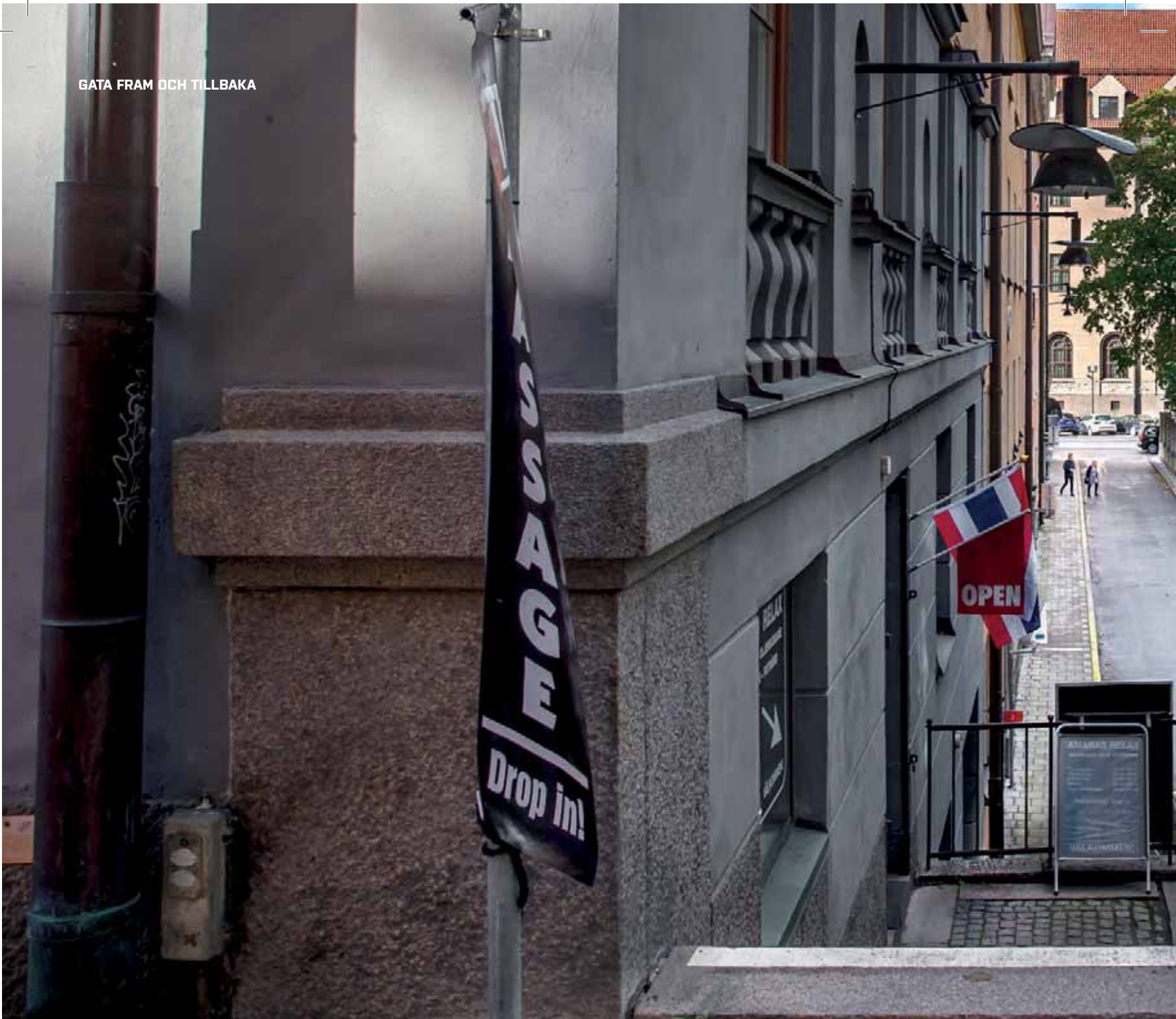
– Jag höll på och ritade direkt när min vän dött. Egentligen var jag för arg för att fokusera då, jag mest kladade arga teckningar liksom. Men jag visste att jag ville behålla vissa minnen. Jag önskade att jag kunde arkivera dem på nåt vis, alltid ha dem. Det var nog så det började.

Under en lugn mammaledighet två år senare plockade hon upp de där teckningarna igen.

– Då fanns det jättemycket lust för mig, just det där att låta en tuschpenna följa streck, det stannar alla tankar lite, för en stund.

DAVID BOGERIUS

JOHANNA ARNSTRÖM

Coldinutrappan 11.45–12.16

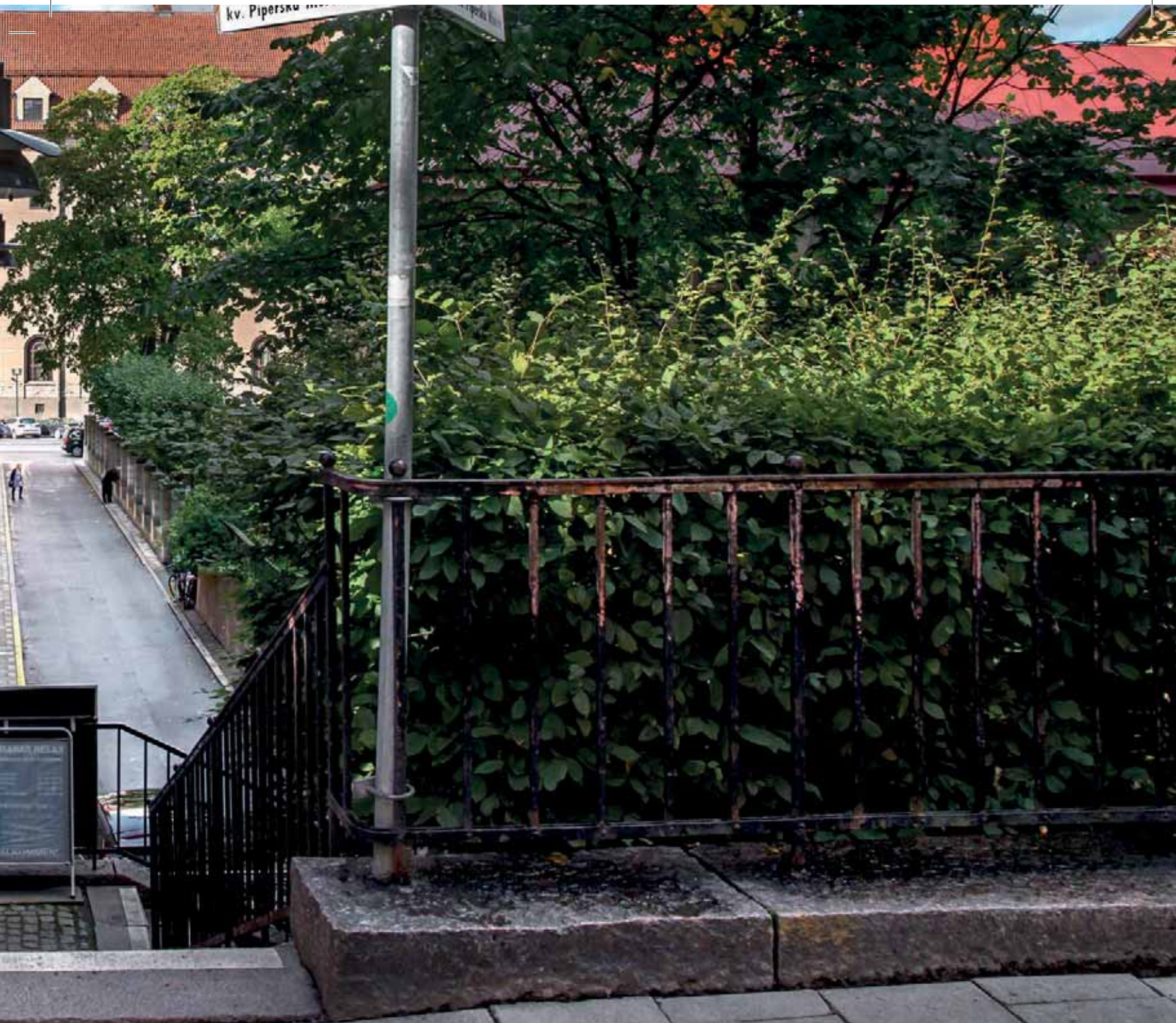
.....

34 trappsteg i tre etage, en karavell med devisen "Med ljus från höjden går färden trygg" och fem huskroppar i fyra färger. Coldinutrappan är mer än en trappa. TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

DEN ÄR, TROTS namnet, inte mycket till trappa egentligen – 34 trappsteg i tre etage ner från Pipersgatan. Det är ett jämnt nummer och tre udda nummer till adresserna utmed den korta gatan, alla inom samma postnummerområde – dock med två olika kvartersnamn: Piperska muren samt Äppet.

Och för att vara så kort och marginellt trafikerad finns det ändå fem olika gatuskyltar utmed Coldinutrappan som informerar trafikanterna om tider, lastplatser och stoppförbud och klargör att gatan är en återvändsgränd.

På första etaget i trappan på väg ner från Pipersgatan ligger Amaras

relax. När jag tittar in ser jag en dam sitta i telefon, hon tecknar att det är öppet men jag gör någon form av tecken tillbaka att jag inte är en potentiell kund.

På fasaden precis ovanför dörren sitter en av fyra likadana gamla svarta gatlyktor som följer fasaderna – fem huskroppar i fyra olika färger.

Från någonstans i närheten på Pipersgatan kommer plötsligt ett trettioårigt kvinnan i i princip samma åldersspann hastigt nerför trappan, de pratar alla engagerat med varandra – de ord jag hinner uppfatta är bland annat "engagemang", "förvaltning" och "övertidsuttag" – och under tio sekunder befinner jag och fotograf

Sandberg oss i en passerande och engagerad diskussion som hastigt tonar ut bort mot Scheelegatan.

I ett fönster precis vid foten av trappan står en sorts inredd låda – växter, en fågel på en gren och frasen "Fyll inte livet med år, utan åren med liv".

I hörnet Schelegatan har körshär Åke Andersson butik. Han har rejäla galler för sina skyltfönster.

DET STÅR TVÅ cyklar uppställda på stöden och sammanlåsta precis vid sidan av entrén in till Arla Coldins park. En man i linnekavaj och putsade skor samt hans sällskap i röd kappa och stora solglasögon stannar till

på den smala trottoaren mitt emot. Mannen går, efter en kort och tyst överläggning dem emellan, över gatan och börjar dra i cyklarna och baxar dem kanske en halvmeter åt ena hållet.

Det finns en hätsk vrede i hans rörelser som inte står i proportion till cyklarnas placering vid sidan av grinden, som inte stör någon.

När han har slitit klart i cyklarna går han med bestämda kliv före kvinnan bort mot trapporna och när han passerar mig muttrar han "det börjar svinas ner här".

I mitten av trappan stannar han och väntar in kvinnan i den röda kappan. De fortsätter upp mot Pipersgatan.

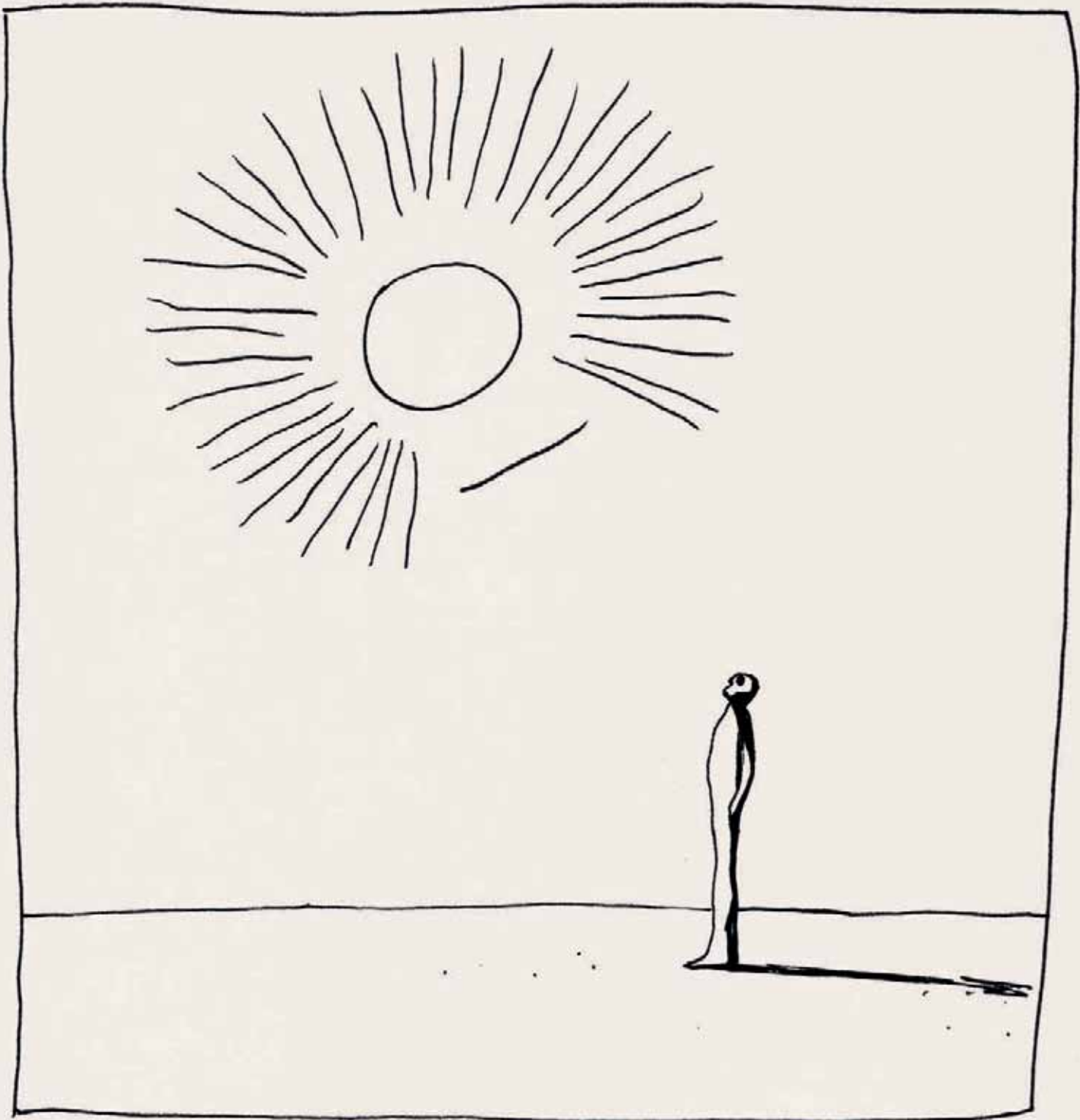
När de nått toppen vänder sig mannen om en sista gång och blickar ner på gatan.

DET HAR MED sjöfärereri att göra.

Sedan 1807 äger Coldinuorden – Stam Coldin eller moderloge för övriga svenska karaveller – fastigheten Piperska muren. Stöd för sjöfarande och det kristna budskapet är en del av logens värdegrund och dess symbol är en karavell med devisen: "Med ljus från höjden går färden trygg".

Vid ingången skyltas att området är tv-bevakat, det är förbjudet för hundar och kostar 700 per påbörjat kalenderdygn att olovligen parkera där. 🚫

lite ...

... ombyte förnöjet ju
WALDERSTEN.

MARIA HAGSTRÖM I TÅGET GÖR MÅNGA NÅGOT SLAGS RESA, SAMTIDIGT SOM DE FÄRDAS ÖVER SEX TIDSZONER.

S karvarna är hårda på den av straffarbetarna för över hundra år sedan anlagda järnvägen. I den smala tågkorridoren balanserar resenärerna koppar med hett vatten från samovaren till dagens första nudelmåltid.

Koji ber om ursäkt ifall det luktar alkohol i den trånga fyrbäddskupén. Vodkafaskan han köpt av ryska kvinnor på en sibirisk perrong är halvtom. Han förklarar: "Jag har rest i veckor, ända från Skottland. Bara åkt färjor och tåg, för att riktigt få känna hur långt det är hem till Japan. Och det känns, så nu dricker jag vodka för att stå ut."

I Nagasaki ska han ta över

barnhemmet som för länge sedan startades av hans fars far. Han har studerat psykologi i Skottland för att kunna hjälpa föräldralösa barn med deras trauman. Vid den ryska gränsen är inte poliserna nådiga mot honom. Koji är en dag för sen. Tjugofyra timmars misstag i en visumansökan leder till en och en halv timmes förhör. Fingeravtryck tas och när han betalt pengar ner i deras fickor får han passera.

I RESTAURANGVAGNEN FÅR aldrig servitören Roman till en beställning rätt när han serverar européer som sagt upp sig från sina jobb och tagit tåget mot Asien. De äter soppa som

Devora har tillagat på en spisplatta mitt emellan två vagnar. Hon har tillbringat tre månader på transsibiriska järnvägen, sover tre timmar per natt. Hon skär grönsaker i ett rasande tempo och säger att det är viktigt att jobba hårt.

Roman ger fel öl till stockholmarna som alltid packar 30 Bajentröjor i bagaget när de reser, för att sprida dem över världen. De ska vidare till Nordkorea, för att de vill se det som går att ses. Ombord finns också två 19 åriga killar som ska växa upp och upptäcka världen men även insidan av en mongolisk fyllecell. Något lärde de sig av den erfarenheten och av skrubbsåren i ansiktet.

I TÅGET GÖR många något slags resa, samtidigt som de färdas över sex tidszoner. Det finns många drömmar på rälsen. Där finns också innehållet från toaletterna. De är illaluktande utrymmen som delas av många, till exempel de brittiska kvinnorna i 70-årsåldern som har skrivit Antarktis på sina "bucket lists" och som har klättrat i regn och lera för att få se bergsgorillorna i Rwanda. Den som har turen att vara "en privilegierad" bör göra vad den kan av sitt privilegium.

Se Antarktis, skita på samma toalett som personer med helt andra drömmar, eller åtminstone zooma ut lite ibland. **S**

ZENTERTAIN OCH VICKY NÖJESPRODUKTION PRESENTERAR

THE STORY OF FRANKIE VALLI & THE FOUR SEASONS

JERSEY BOYS

BRUNO MITSOGIANNIS/EXP

"FULL POTT... REN MUSIKLYCKA" NT

"RAPP OCH ROLIG" FOLKOL

"DEMOTÅNDLIGT" SVD "SUVERÄNT BRA" UNT

"SJUNGER BRALLORNA AV BROADWAY" EK

"Imponerar" AB "En energiinjektion" NDRAN

DAVID LINDGREN BRUNO MITSOGIANNIS PETER JOHANSSON ROBERT RYDBERG

STOR ENSEMBLE & ORKESTER Översättning & regi: ANDERS ALBIEN

SPELAS TOR-SÖN T O M 12 DEC PÅ CHINA TEATERN

BOKA: SHOWTIC.SE ELLER 08-562 892 00

Book by: MARSHALL BRICKMAN & RICK ELLICE Music by: BOB GAUDIO Lyrics by: BOB CREWE Teaterförlaget Nordiska ApS - Köpenhamn

SHOWTIC.SE CHINA TEATERN

VICKY NÖJESPRODUKTION & ZENTERTAIN PRESENTERAR

"UPPSÄTTNINGEN HAR KLASS" AB Perfekt rollbesättning"

"KARLSSON BRILJERAR" EXP En stjärnensemble"

"RHEBORG TAR HEM SHOWEN" NT Tight, snygg och klokren"

"HALSBRYTANDE KOMIK" DN Begåvat spel ...makalöst"

JONAS KARLSSON & JOHAN RHEBORG/EXP

Ladykillers

EN KLASSISK KOMEDI I REGI AV EMMA BUCHT

JONAS KARLSSON JOHAN RHEBORG SUZANNE REUTER LEIF ANDRÉE SHEBLY NIAVARANI JACOB NORDENSON M FL

SPELAS I HÖST PÅ OSCARSTEATERN

BILJETTER: SHOWTIC.SE ELLER TEL: 08-20 50 00 WWW.OSCARSTEATERN.SE

OSCARS TEATERN

Med över 350 000 följare på Youtube vet Clara Henry att allt hon lägger ut där får ett stort genomslag. Men störst blir det när hon tar upp mens – både positivt och negativt. Därför har hon skrivit boken *Ja jag har mens, hurså?* och önskar ett bättre mensperspektiv. TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARTINA HOLMBERG

BLODSYSTRAR

Clara Henry tittar sig runt bland kaféborden.

– 85 000 livmoderbärare i Stockholm blöder just nu. Det är ungefär 17,3 procent, avrunda det till 20 procent och det är var femte. Vi är fem livmoderbärare här just nu – vem av oss blöder?

Hon har nördat ner sig ordentligt i ämnet mens. Hon har googlat, frågat och plockat fram sina egna jobbiga, roliga och pinsamma erfarenheter. Nu ger hon ut boken *Ja jag har mens, hurså?* Den korta förklaringen till att hon skrivit den är att vi pratar för lite om mens. En längre förklaring låter ungefär så här:

– Vi tycker fortfarande att det är nåt skämmigt och äckligt. Det är så jävla störrigt. Och det är så jobbigt att sitta i skolan eller på en arbetsplats och känna när den första blodsdroppen landar i trosan, dra efter andan och försöka dra tillbaka droppen in igen. Man vill "undo", "ctrl z", säger hon och fortsätter:

– Och så inser du att du inte har nån binda med dig. Kniper och försöker samtidigt gå till toan med nån sorts avslappnad gång, lägger papper i trosan och går sen i väg till lca med det mellan benen. Man kan ju inte prata om det.

Men det gör alltså Clara Henry. För några år sedan skrev hon sitt första mensinlägg på Twitter. Efter att hon nämnt mens tre gånger fick hon smeknamnet Mens-Clara. Sedan dess har hon då och då tagit upp det i sin videoblogg på Youtube. Det är de inläggen som har fått flest reaktioner.

– Det är väldigt provocerande för många, men det engagerar så många fler. Jag började få mejl från tioåringar som skrev: "jag har fått mens är jag onormal?" Och sextonåringar

som skrev: "jag har inte fått mens, vad är det för fel på mig?" Jag tycker att det säger en del när unga plötsligt vänder sig till mig i stället för till en skolsköterska eller en förälder.

CLARA HENRY MINNS hur hon på mellanstadiet fick gå i väg en stund med läraren tillsammans med de andra tjejerna, för att få förklarat för sig att de skulle få mens i framtiden och vad en binda är.

– Killarna pillade på en kondom på sitt håll och tjejerna pillade på en binda. Det är som att tjejer inte behöver veta vad en kon-

'HAR DU MENS ELLER?' DET ÄR ETT TYDLIGT SÄTT ATT FÖRMIN- SKA KVINNOR

dom är och killar inte vad en binda är. Det är lite trångsynt och naivt. Vad jag förstätt så är det lika lite snack om det i skolan i dag och att man delas upp i killar och tjejer.

Dessutom minns hon inte att de fick information om hur ont det kan göra och att det är ett projekt för hela kroppen.

– När vi väl fick lära oss att hormonerna går bananas en vecka varje månad, då lär man sig inte att det menas veckan innan mens, utan under mensveckan. Hela menscykeln är ju en hormonell cocktail egentligen. Det har vi dålig koll på.

Hur skulle du vilja att skolan lärde ut om mens?

– Jag har skrivit i boken att jag vill ha ett ämne som heter menskunskap, det var lite ironiskt. Men vi lär oss om så himla mycket i skolan och mens är en stor del av livet. Jag hade velat ha ett lite bättre mensperspektiv.

Hon önskar också att det inte bara var de vetenskapliga biologiska bitarna som togs upp. Varför inte prata om det till exempel på historiektionerna?

– Om vi pratar om stenåldern, så får vi kanske se exempel på vad man åt med. Men jag är mer nyfiken på hur folk hade mens förr i tiden. Vad trodde de att det var? Var det ett problem?

I boken utgår hon från sig själv och sina erfarenheter, men det blir också en lektion i historia och biologi, fast befriat från läroböckernas stela språk. Hon skriver med humor och på ett sätt som ska tilltala unga.

Hon är också upprörd över att det inte forskas tillräckligt. Ta endometrios till exempel. Det finns inte någon bra behandling mot endometrios. Vem kan förklara vad endometrios beror på? Eller vet folk ens vad det är och att det kan kännas som extrem mensvärk och orsaka kraftiga blödningar?

– Fråga däremot folk om de vet vad prostatacancer är och alla vet, det är ju Sveriges vanligaste cancerform. Men lika många får endometrios, säger hon.

Clara Henry anser även att det finns en utbredd menssexism, särskilt bland unga.

– Jag tror att många livmoderbärare har upplevt att de när de haft en åsikt, argumenterat och blivit lite uppeldade fått höra: "har du mens eller?" Det är ett tydligt sätt att förminska kvinnor.

Därför tar hon i boken upp hur menssexism kan bemötas.

– Det känns som en jättestor grej att släppa en bok, men jag försöker intala mig själv att det inte är blodigt allvar, säger hon och skratrar till. Det där var väldigt oplanerat faktiskt, det är inte blodigt allvarligt. Jag skrev bara en bok för att jag tyckte att det behövdes. ☺

CLARA HENRY ÅLDER: 21. YRKE: Bloggare, komiker och programledare. BOR: Kungsholmen. GJORT I URVAL: Videoblogg på Youtube. Talkshowen *Häng med Clara Henry* på Kanal 5 Play. Har lett Melodifestivalens "Uppsnack" och "Eftersnack". Sommarvärd i Sommar i P1, 2015. Har fått priset Årets Vlogger vid Blog Awards 2013 och årets vlogg-kanal på Guldtubengalan 2014 och 2015. **AKTUELL:** Med boken *Ja jag har mens, hurså?*

I TAKT MED AFRIKA

På nedre botten i ett vanligt hyreshus i Bagarmossen gömmer sig en afrikansk trumaffär. Utifrån ser den inte mycket ut för världen, men väl inne är det trummor från golv till tak. Där finns djembe, kpingolo, kidi, kagan och sogo, för att nämna några. Och på tisdagar är det dropin för trumsugna. **TEXT GERD ERIKSSON FOTO MAGNUS SANDBERG**

För tio år sedan var det en mekanisk verkstad i lokalen. Nu har en bit av Afrika hittat dit. Gröna växter samsas med mjuka mattor och längs de solgula väggarna trängs trummor med både get, kalv- och antilopskinn.

Mitt i allt detta finns Kristina Aspeqvist.

Det är hon som förestår affären och det hon inte vet om afrikanska trummor är inte värt att veta. Hon är musiker, kompositör och pedagog.

– Jag har spelat trummor sen jag var 13 år och är kanske den i Sverige som hållit på längst med afrikanska trummor. Möjligen

har Hassan Bah i Kebnekaise spelat längre.

Hon säger att alla människor har takt- och musiksinn och hon sliter och jobbar för att lära svenska folket rytmer av alla de slag. Med jämna mellanrum åker hon ut med sina trummor till företag och konferenser och håller kurser i samarbete genom trumspel. Någon kallade det "drumming for dummies". Alla kan vara med och Kristina Aspeqvist säger att det är en väldigt bra form av teambuilding.

– Jag har haft 70 rörmokare på trumkurs och 300 anställda från ett departement och så har jag varit hos socialtjänsten i Skarp-

näck. Det är bra för gruppkänslan att spela med kollegorna – en ordlös kommunikation. Och det behövs inga förkunskaper.

Trummorna i butiken kommer främst från Mali, Ghana, Senegal och Burkina Faso – alltså Västafrika. De har olika klang och användningsområden. Till exempel finns ewetrummor i olika storlekar och de kallas pappa, mamma, storasyster och lil-lebror.

Kristina Aspeqvist har tillbringat stora delar av sitt liv i Ghana och ser sig också som en kulturell ambassadör för landet i Sverige.

– En del tror att människor i till exempel Ghana bara tar en trumma och sätter sig under en palm och hittar på. Men det handlar om gamla traditioner och komplexa rytmer som tar flera år att lära sig.

PÅ TISDAGSKVÄLLAR ÄR det dropinkurser i affären för den som är sugen på att träna afrikanska rytmer.

Och in genom dörren denna regniga kväll kommer folk från både Bromma, Vasastan och Kärrtorp. De hälsar på varandra och sätter sig i en ring med var sin kpingolo-trumma mellan benen. Vissa har varit där

förr, andra är nybörjare och de ser till att ha lite svängrum mellan stolarna.

– När man spelar går det genom hela kroppen, jag blir liksom ett med trumman, säger Francine Lee Finer som varit där många gånger tillsammans med sin man.

Första gången är det däremot för de två tjejerna från Rrriot Samba.

De hoppas på att få ny inspiration och säger att Kristina Aspeqvist är deras husgud för att hon är så bra på rytmer.

Francine Lee Finer och hennes man David Finer har också varit med på en trum och dansresa till Ghana som Kristina Aspeqvist

anordnade. Nu när båda är pensionärer har de bestämt sig för att de ska försöka spela lite mer regelbundet. Men hemma i lägenheten är det svårt med tanke på grannarna.

Kristina Aspeqvist säger åt gruppen att studsa upp och ner med handen mitt på trumman. De ska spela tyst, de ska spela hårt och de ska trycka fast händerna. Och så ska de göra paradiddel, alltså växla vilken hand de slår först med.

Några tittar i taket, andra blundar och ett par av deltagarna tittar tomt rakt fram för att hålla rätt takt.

Kristina Aspeqvist styr med tydlighet och ►

Hedda Schönback är en av få drop-in-deltagare som bor i Bagarmossen.

Kristina Aspeqvist instruerar och Ingrid Cantardo, Julia Wester och Mirja Persson försöker att hålla takten.

tipsar dem om att göra mindre rörelser när det ska gå fort. Gänget avslutar den övningen med att köra en trumning som liknar raketen.

Hon vill att gruppen ska känna skillnaden mellan att trycka och studsa fingrarna på trumman. De ska också säga "Ompa Ompappa" högt när de gör en rytm för att hjärnan ska komma ihåg lättare. Och så ska de säga "Kalle och Annika" när de ska slå ojämna takter. Det är koordination, det är koncentration och några av deltagarna börjar bli glansiga i pannan.

Och så får alla stretcha handlederna medan Kristina Aspeqvist berättar att hon trummat i sex timmar en gång på Midnatts-loppet, då fick hon blåsor på fingrarna. Hon berättar också om varför de inte kan använda djembetrummorna under ett drop-in.

– De trummorna har för högt ljud för den här lokalen. Fönstren skulle skallra så mycket att jag skulle vara rädd att de ramlade in.

KRISTINA ASPEQVIST HAR ett avtal med grannen ovanför om att trumkursen på tisdagskvällar får hålla på till åtta. Annars försöker hon undvika att trumma i affären. Men hon håller på att bygga en ljudisolerad studio för att kunna ta emot elever.

Efter alla års trummande har hon fått en form av tinnitus och använder hörselskydd eller öronproppar när det är många instru-

ment i gång samtidigt eller högt ljud.

– När jag gick på musikhögskolan ansågs det vara fejt att ha öronproppar, så jag hade inga.

Dropinkursen börjar närma sig slutet och det är dags att avsluta med ensemblespel.

Trumpinnar och bastrummor åker fram, nybörjaren Ingrid Cantardo ska spela klocka och Kristina Aspeqvist sätter på sig hörselskydden och tar fram en kalebass med gröna, rosa och gula pärlor som ger ett skönt komp.

MAN BLIR SKÖNT AVSPÄND. DET ÄR MYCKET HÄR OCH NU NÄR VI TRUMMAR.

Lisbeth Westin

Efteråt sätter hon sig bakom sin farmor och farfars stora skrivbord och tar betalt av deltagarna. Det kostar 150 kronor för en och en halv timmes trummande, men med klippkort för tio gånger är det billigare.

Bakom skrivbordet sitter en stor Afrika-karta och en lapp om vilka trumskinn hon säljer. Där hänger också smycken till försäljning – de är från hennes pappas förra frus organisation som stöttar utsatta kvinnor i Rwanda.

Hur känns det i kroppen efter en och en halv timmes trummande?

– Man blir skönt avspänd. Det är mycket här och nu när vi trummar. Det är som att gå ner i urberget, vi får kontakt med nåt ursprungligt. Och vi spelar olika rytmer varje gång, säger deltagaren Lisbeth Westin som varit med och trummat i några år.

Kristina Aspeqvists huvud är fullt av rytmer.

Både av traditionella och sådant hon komponerat själv. Hon har haft en trumlärare från Ghana i över 30 år och hon har också brutit manliga bastioner i Afrika genom att vara en trummande kvinna.

Hon har gjort musik till Folkoperans sinfonietta och haft egna band, ett av dem är Stockholm Vodou Orchestra. Hon har en master i musik och är hedersinitierad vodoutrummare.

Kristina Aspeqvist säger att den afrikanska trumman definitivt fått ett större inflytande i svensk musik i dag. Och till trumaffären i Bagarmossen kommer både musiker och musiklärare och de som bara är allmänt nyfikna.

Vad är det som driver dig?

– Kärleken till musiken. Särskilt till de djupa frekvenser som trummorna brukar ha. Kanske också det slags systematisering av tiden som rytmer utgör. Över huvud taget har jag en inre eld, en svetslåga, som tvingar mig framåt och vidare. 🌀

Tack för din omtanke.

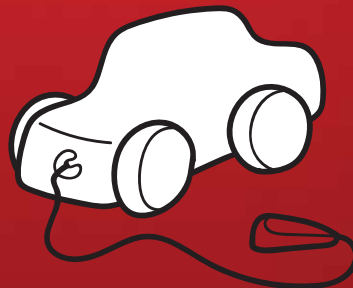

Ronald McDonald
Barnfond

Ronald McDonald Hus

Vi tror att barn läker snabbare när de kan vara med sin familj. Därför finns Ronald McDonald Hus, så att svårt sjuka barn och deras familjer kan bo tillsammans i en hemlik miljö under behandlingstiden på sjukhuset.

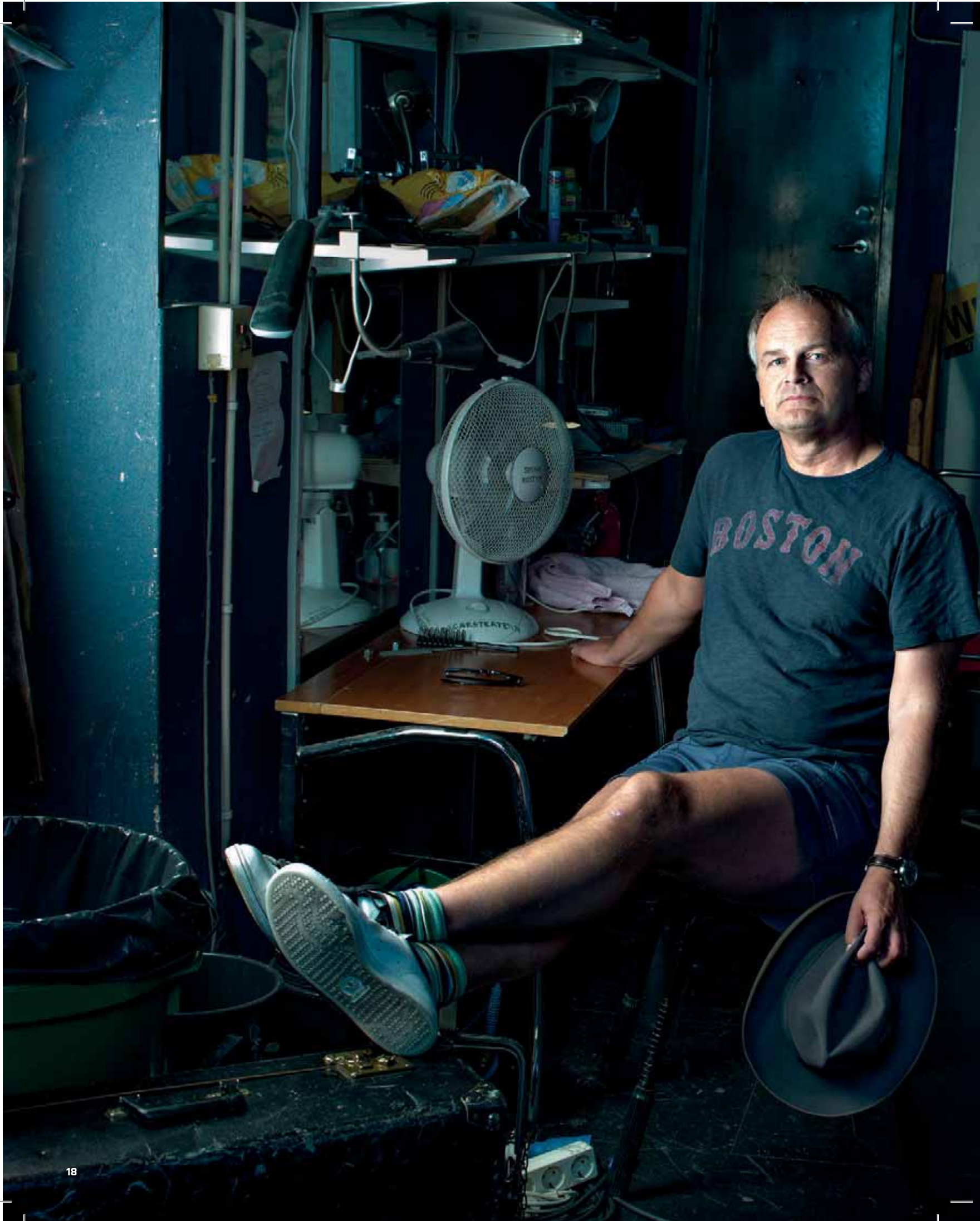

Lekrum

Både föräldrar och barn kan känna sig lite oroliga inför besök på sjukhus och klinikers barnmottagningar. Inte minst kan väntan på läkare eller behandling kännas lång. Ditt stöd bidrar till att kunna finansiera uppfräschning och utrustning av avdelningens väntrum eller lekrum.

Välkommen in till McDonald's Södermalm

NOGGRANN NAVIGATÖR

Johan Rheborg kan inte sluta vara nyfiken. Han är en teaterromantiker som är rädd att han ska upphöra att vara rolig om han slutar med standup. Sitt Instagramkonto har han döpt efter en gata i Barcelona. Men vad han just nu håller på och lär sig vill han inte tala om – för risken att ännu en hobby ska förvandlas till jobb. Och därmed förstöras. **TEXT ULF STOLT FOTO JOEL NILSSON**

Stolarna på borden en trappa upp i Guldföajén på Oscarsteatern.

Utom vid ett av borden.

När jag kommer in i foajén är Johan Rheborg inbegripen i någonting som enkelt kan definieras som en nyfunnen fritidssysselsättning. Han avslutar, kommer fram och hälsar och vi sätter oss vid det enda bord som inte har stolarna ovanpå.

Medan jag knäpper på bandspelaren och lägger den på bordet mellan oss passar jag på att fråga honom lite om det han just höll på med – hur länge han sysslat med det, varför, hur han lärt sig. Men det är ingenting han gärna vill tala om och det finns en uppenbar anledning till att han inte vill tala om det. Och varför han vänligt ber mig att inte ens nämna någonting om det i texten.

– För då går jag ut och berättar det och då förstörs det också, alla mina fritidsintressen blir jobb till slut, så förstörs de.

Är det det som skett med fotograferingen, känns den "förstörd"?

– Ja, det tycker jag. Nu har jag hittat nåt nytt. Jag behöver ha nåt själv, nåt eget, jag har ett oerhört behov av att lära mig saker. I det här fallet är det svårt, och jag lär mig helt själv. Jag tycker om att sitta och söka information och sen lära mig.

– Man ska inte sluta lära sig saker bara för att man blir äldre. Jag är 52, jag tycker att det är ett sätt att leva att lära sig nya saker. Jag har ingen lust att sluta vara nyfiken.

När vi träffas är det några veckor kvar till premiären av *Ladykillers*. Johan Rheborg spelar Majoren, "major Courtney", som – visar det sig vid premiären – varken kan hantera en violin eller särskilt väl dölja sin förtjusning inför vare sig tanter, tagetes eller klänningar.

– Jag gillar att spela. Jag tycker att jobbet är att spela, det är som två olika jobb. Att repetera är en sak, sen när man har premiär handlar det ju om en helt annan typ av arbete, att förvalta nånting. Det är ju lite som att lära sig cykla, man vet hur det ska vara, det är lite frustrerande en period. En del trivs väldigt bra med repetitionen men jag trivs bäst med föreställningen.

I en intervju i podcasten *Värvet* från 11 september 2012 berättar Johan Rheborg om sin teaterromantik. När jag påminner honom om det är han först lite frågande, men när han tänker efter så finns hans teaterromantik absolut kvar.

– Det romantiska varierar ju. Jag gjorde

Rock of Ages här för några år sen. Det var ju häftigt att komma hit varje speldag då, höra musiker värma upp, sångare och dansare, ett häftigt snurr att komma till. Spelar man en monolog är det kanske inte alltid lika romantiskt att komma dit ensam. Jag tycker framför allt att det är kul med en stor ensemble. Då blir man lite teaterromantiker. Eller om man kör standup – komma in i ett restaurangkök, då börjar det pirra i magen direkt.

Är standup en viktig ventil för dig?

– Ja... jag vill inte analysera det för mycket, men jag tycker att det är roligt och utmanande och man får hitta på nytt. Det är ju det här med förnyelse hela tiden. Man får inte stagnera. Jag är ju rädd för det i alla fall – att man slutar åka med.

Johan Rheborg har en teori om att komiker – i alla fall amerikanska komiker sprungna ur en standuptradition – har blivit tråkiga när de slutat med standup.

– Det finns ju många komiker som man undrar hur de kunde bli så icke-roliga, som Eddie Murphy. Han var ju en explosiv kanonad av komisk begåvning, man undrar vad han liksom gjort, om han bara gett upp, eller... Jag tror mycket på att det hänger ihop med att de slutat med standup. Det är ju jobbigt att förnya hela tiden. Hitta på. Men gör man inte det försvinner man.

DET VAR SOM en del av just sin standuprutin som Johan Rheborg under en längre tid hade karaktären Morran – då en "kåt tant som satt i repan på sjukhuset" – som han brukade köra ett kort parti med då och då. Han tyckte själv att Morran var en kul karaktär och folk skrattade åt henne. Men det blev liksom inget mer av det. Kom inte vidare.

– Själva figuren kom jag på för jättelängesen. Vi hade nån grej, skulle skriva nåt med Killinggänget på Öland. Jag var förkyld så jag satt och lät så där med skrovlig röst och började göra den där tanten. Sen döpte jag den till Morran.

För några år sedan tillfrågades Johan Rheborg och Robert Gustafsson – som en av flera tillfrågade komikerkonstellationer – om de ville bidra med material till programmet *Svensk humor*.

– Vilket är en jävligt korkad idé, det är nog med tävlan som det är. Det blir ju ett tävlingsmoment... då blev vår reaktion att vi fan skulle göra nåt vi själva tycker är kul.

**DET ÄR JU
JOBBIGT ATT
FÖRNYA HELA
TIDEN. HITTA
PÅ. MEN GÖR
MAN INTE DET
FÖRSVINNAR
MAN**

Noll kompromiss. Vi kände så både jag och Robert.

Tanken och planen först var att göra en grej med två bröder. Men under processens gång kom de på att låta karaktären Morran vara mamma och Robert Gustafsson son. När de filmat har sedan karaktären Morran mer och mer vuxit fram "genom olika hän-

delser och i manus”.

– En typisk Morransägning är: *Den här älskar jag, jag fick den av Åke – eller om jag köpt den själv...* Det är Morran i ett nötskal, allt är oklart. Hon är en väldig romantiker, har hitte-på-religion, men vill väl. Mycket är minnen, pärmar, hon har klistrat in bilder från nån resa – Tobias känner ju inte igen

sig på bilderna, det kanske är nåt annat barn...

Originalidén innefattade även tanken på att göra *Morran och Tobias* till "en julkalender för vuxna".

– Inte som riktiga julkalendern – det hade de aldrig vågat, det är en helig ko – men vi tänkte att vi gör ett slags vuxenkalender

som går samtidigt, 24 kortisar. Men de hade inte råd med 24 avsnitt, de hade råd med 16. Då tänkte vi först att de börjar fel datum – roligt att de börjar några dagar in i december. Men sen sas det att det inte skulle ligga uppe till jul.

Morran och Tobias gjorde, i brist på ett annat ord, i sinom tid braksuccé.

– Det är det enda jag gjort i modern tid som fått ta sig fram självt, utan marknadsföring. Det klämdes ju in i det där tv-programmet *Svensk humor* 2013 och sen las det ut på webben. Vi gjorde en fortsättning och då hade de där avsnitten börjat leva. Det växte till en sorts kulmen i somras. Den där låten som dök upp på alla studentflak och överallt. Det är ju roligt. Häftigt.

Det finns en fortsättning planerad, såttillvida att Johan Rheborg och Robert Gustafsson vet hur storyn i så fall ska tas vidare. Men det finns inga konkreta planer i nuläget på att spela in en fortsättning av *Morran och Tobias*.

– Vi vet vad som ska hända om vi gör en fortsättning, men hur den ska göras och i vilken form vet jag inte. Vi har ju hittat en egen struktur, ett slags kedjereaktion – de gör nåt som leder till nåt, som leder till nåt... En egen struktur som man inte riktigt vet vart den leder. Det ska inte gå att förutspå den här kedjereaktionen.

Han tror att en av anledningarna till att serien blivit så populär är att det är "Jobbat med", att serien är genomarbetad, att det inte slarvats i någon fas.

– Det ser slarvigt ut, kanske. Som att Morran bara står i ett kök och röker.

– Man stryker ofta bort saker för att det blir för dyrt eller är för svårt. Man gör det enklare. Och det kan man göra. Enkelt är ofta kul. Men ibland är det roligt att få en grävskopa i ett kök. Och det är gjort live, jag står bredvid en riktig fönsterruta och vrider mig undan – vi gjorde det på en tagning – när den kommer. Det var en så bisarr upplevelse. Men jag tänkte bara: You begged for it, det är bara att göra.

Återstår, om det skulle bli aktuellt, någonting av huset att spela in i vid en fortsättning?

– Det är nästan helt sönderslaget nu, sönderslitet. Det stod tomt, jag tror att det är nåt oklart vad de ska göra med marken där, det ligger ju ganska nära några villor där. Vi har hittat på så mycket om det där huset så jag vet knappast längre vad som är sant. Det ligger söder om stan nånstans. Jag tror att det ▶

är stadsplanerat där och de som äger huset tänker inte använda det, vad jag förstår.

JOHAN RHEBORG BESKRIVER sig själv som att han alltid varit klassens clown som "ville hålla på med teater och sånt tidigt", men att det inte var någon annan där ute i Täby som ville hålla på med det "så det intresset utvecklades aldrig".

– Jag var väldigt blyg och rädd, vågade inte ta mig in till stan för att träffa några konstiga skådespelarpersoner, det skulle jag aldrig ha vågat. Så jag gjorde ingenting – jag sulade efter 617 och åkte moped och sånt.

Under gymnasietiden var han ofta inne i Tibbleteatern i Täby – "en fin, riktig teater med sexhundra platser, loger och sånt" – och tittade runt och tänkte att "fan, här skulle man ju kunna göra nåt".

Det var under en av expeditionerna där inne som han fann biograftrummet och sextonmillimetersprojektorn.

Via elevrådet där han var verksam kunde han hyra långfilmer och klippa ihop filmspolarna "så att det blev som riktiga biovisningar". Det blev en sådan succé att biografen i Täby Centrum ringde till Uthyrningscentralen och påstod att han tjänade pengar på visningarna. Vilket han inte gjorde, elevrådet gjorde det. Men de stoppades från att hyra fler filmer av SF.

Vad visade ni för filmer?

– Det var bara bra filmer – *Chakalen*, *Gudfadern*, *Rocky 1*. Sen körde vi *Apornas planet*. Del 1 gick på tv och alla snackade om den. Då hyrde jag tvåan och trean och visade där. Men jorden går ju under i del två och den är vidrigt deprimerande och dålig. Jag stod vid det där hålet vid biografmaskinen och såg jorden explodera i del två – "vad fan händer i nästa del?". Folk satt alldeles tysta. Det var en flerdagarsvisning, halvkul att gå tillbaka.

När Johan Rheborg var 23 år började han spela amatörteater medan han pluggade juristlinjen på universitetet. Via en kompis till en kompis blev han tillfrågad om att följa med till teatern och prova. Han kände direkt att han hade fallenhet för det, att "det här är min grej". Efter det försökte han vid två olika tillfällen komma in på Scenskolan, men det funkade inte.

– Jag tog lektioner av en skådespelare men han gjorde helt fel med mig kan jag se nu i efterhand, lärde mig inte... uppmunt-

rade inte min kreativa person, såg inte det. Han försökte pracka på mig ett format om hur man ska vara som skådespelare – det ska vara Jean-Paul Sartre och svårt och dödsscenen i *Romeo och Julia*. Så det gick ju käpprätt åt helvete.

Det var efter den upplevelsen med intagningen till scenskolan som han började hitta sin egen väg in i skådespelaryrket.

– Nyckeln blev att jag fick ett eget huvud, alltså att jag följer mina egna intressen och tankar, inte försöker anpassa mig för att vara i nån annans... Det låter kanske konstigt, för som skådis gör man ju det, men man behåller ändå nåt av sig själv, man behagar inte bara. När jag väl knäckt det att jag inte

**HAN FÖRSÖKTE
PRACKA PÅ MIG
ETT FORMAT OM
HUR MAN SKA
VARA SOM SKÅ-
DEPELARE
– DET SKA VARA
JEAN-PAUL
SARTRE OCH
SVÅRT OCH DÖDS-
SCENEN I ROMEO
OCH JULIA**

bara ska göra den regissören till viljes, inte "hur vill han att jag ska vara" utan hur jag själv vill attackera det här och sen stå för det, då hände nåt. Då blev det annorlunda.

EN AV JOHAN Rheborgs mest älskade och tidiga karaktärer är Percy Nilegård, som fick sin första större publik i Killinggängets tv-serie *I manegen med Glenn Killing* från 1992. Han har sedan figurerat i flera av Killinggängets produktioner, bland andra *Nile-City 105,6*, *Percy tårar* samt som reseledare i filmen *Torsk på Tallinn – en liten film om ensamhet*.

Senaste livstecknet från Percy Nilegård publicerade Johan Rheborg på sin blogg 3

september 2008. Då levde Percy Nilegård, tillsammans med Carmen, som skatteflykting i Argentina efter att ha hjälpt Mats Odell att sälja ut AB Vin & Sprit och tagit 25 miljarder för besväret.

Är Percy Nilegård en karaktär du lämnat bakom dig nu?

– Nja... Det är nånting med att upprepa som är svårt. Just den figuren är väl extra svår. Vi tog ju honom vidare så jag vet inte vad vi ska göra med honom, vi förändrade ju karaktären flera gånger. Jag tycker att han blev som roligast när han blev sjaskig, jag gillar ju sånt – där kom han till sin rätt.

– Man ska aldrig säga aldrig, men det ska i så fall komma till en bra idé. Man skulle kunna hitta på nåt roligt med Percy och Lasse Kongo. Men det är inget som är aktuellt. Jag har gjort så mycket annat.

Följer man Johan Rheborg på Instagram – drygt 70 000 personer gör det i dagsläget – får man ganska snabbt två saker klart för sig: han är en man som tycker om att resa och han är en man som arbetar oerhört mycket.

– Det är förjävligt det där med Instagram, det avslöjar hur man är.

Namnet på Johan Rheborgs Instagram-konto är namnet på en gata i kvarteret Barri Gotic i Barcelona.

– Det är ett fullt hörn där med gatukonst. Jag vet inte hur det gick till, men det började med en konstnär som fotograferade folk i kartonger och satte upp där på väggarna. Sen har nån annan varit där – det verkar som om det är flera. Nu har nån hängt upp en målad stol. Det finns mycket konstnärer där nere, folk som håller på med konst. Nu har det blivit att det kommer en massa folk dit som tittar och fotograferar.

Sedan knappt tio år tillbaka har han en skrivarlägenhet i Barcelona. Att han hamnade just i Barcelona är egentligen en tillfällighet.

– Jag tycker om att det är en storstad med hav, jag är ingen inlandsperson. Men jag behövde ett ställe, lite input från annat.

Det var också i Barcelona han började fotografera mer på allvar, trots att planen var att han skulle åka ner dit för koncentrerade skrivperioder när han behövde. Men det första som fångade honom i staden var att så mycket av livet utspelades på gatan, och att det kunde göra det på grund av klimatet. Och att det är blandade generationer som rör sig ute.

– Det är mycket pensionärer där nere och de är ute, då blev jag avundsjuk. Jag tänkte på när mina egna föräldrar blev sjuka – det här var ungefär i samma veva som de dog. Här hemma ligger man på hem och förvaras inomhus, i Barcelona ligger sjukhuset vid havet. Det är många sjuka som gått ut från sjukhuset och sitter på strandpromenaden. Det är så sympatiskt att man lägger ett sjukhus vid havet så att man kan gå ut och sitta på strandpromenaden. Det sitter alltid folk där.

– Då började jag fotografera åldrande och fåfänga, som också finns där. Jag gick i gång på de båda ytterligheterna.

Bilderna han tog ställdes sedan ut på Konst & Folk på Hornsgatan i mars 2011.

Det var också i Barcelona han första gången förstod att *Solsidan* – de hade just spelat in den, han hade några avsnitt med sig

bränt på en cd – kanske kunde bli något bra. Hans döttrar och några kompisar var med ner, han frågade om de ville se.

– När jag kom tillbaka satt de klistrade på ett sätt som de inte brukar. "Det här är ju skitroligt." Då tänkte jag att det här kommer nog att funka.

"*Solsidan*"-karaktären Fredde är ännu en karaktär – vid sidan av bland andra Kenny Starfighter, farbror Barbro, ensamseglaren Jan Linette i Spermaharen och Magnus Ronell i *Torsk på Tallinn* och redan nämnda Percy Nilégård – som Johan Rheborg har skapat.

– "Han är en Saltis-kille", sa Felix (Herngren, regissör *Solsidan*, red:s anm.) Då visste jag inte vad det var. "Är det som Djursholm?" "Nej, det är skillnad." Jag hade inga såna vänner, kände ingen, varken på Djursholm eller i Saltis. Jo en, en från Saltis kände jag, han var lite mer flamboyant – tät, utsvävande, lite risktagande. Felix sa också att "han är positiv". Det var det jag hade. Tillsammans med Josefin och huset vi kom till såg jag sen vad det var för typ.

– Att det ska bli omtyckt tänker jag aldrig. Jag tänker bara att jag gör en roll. Oavsett om det är Morran eller Fredde så är det en karaktär i en situation jag försöker försvara. Det är bra att jag inte riktigt kan förklara hur jag gör de här karaktärerna. Det ska bara ske.

DET FLORERAR ETT rykte kring Johan Rheborg som han tycker särskilt illa om – det rykte som gör gällande att han en gång i tiden jobbat som reklamare.

– Jag hatar det. Jag har aldrig varit reklamare, aldrig jobbat på en reklambyrå, aldrig skrivit en copytext i hela mitt liv. Jag har gjort reklamfilm och skrivit reklamfilmsmanus och jobbat på produktionsbolag. Det var min filmskola.

Så här gick det till. En kompis till Johan Rheborg sökte en ettårig manusutbildning på RMI Berghs – den utbildningen finns

följde med att ha eget bolag. Han ville ju bli skådespelare, hålla på med teater, ville vidare.

Under tiden på RallyTV träffade han Killinggänget. Och de gjorde sina första grejer under Johan Rheborgs semester, för han fick inte ledigt.

– Vissa sketcher gjorde jag per telefon i den första serien för att jag inte fick gå ifrån jobbet. Trots att det var Strix som gjorde det. Det är det enda jag är förbannad på, jag skulle jag bara ha sagt att "nu gör jag det där" och sen dragit. Men jag var så rädd att

JAG HATAR DET. JAG HAR ALDRIG VARIT REKLAMARE, ALDRIG JOBBAT PÅ EN REKLAMBYRÅ, ALDRIG SKRIVIT EN COPYTEXT I HELA MITT LIV

inte kvar – och Johan Rheborg beslöt sig för att göra detsamma. Och kom in. Det här var precis i slutet på hans juristutbildning. Så Johan Rheborg sålde sin bil, betalade kursavgiften och tänkte ge det ett år. Under kursen gjorde han praktik och hamnade på RallyTV, ett då nystartat reklamfilmsbolag ägt av Strix Television.

– Efter min praktik ville de att jag skulle vara kvar. De var helt nystartade och gjorde ganska dåliga grejer, där fanns det plats för mig att utvecklas. Jag gick klart Berghsutbildningen, skrev klart uppsatsen på sommaren och på hösten började jag hos dem som fast anställd.

Johan Rheborg har gått juristlinjen men aldrig praktiserat kunskaperna i yrkeslivet.

– Jag hade en resttenta som jag klarade efter överklagande. Jag var underkänd. Så satt jag på tentagenomgången och då ser jag – för första gången – att det är felrättat. Så jag gick fram och sa till läraren, fick en poäng till och blev godkänd. Då var jag klar. Annars hade jag haft 4 poäng nationalekonomi kvar.

Vad handlade din slut uppsats om?

– Ideell rätt vid upphovsrätt, handlade om reklamfilm och den branschen. Jag valde det i och med att jag höll på.

Sedan följde sex år av reklamfilmmande, 80 filmer per år, manus och regi, egna bolaget EPA en period, Guldägg, Silverägg – men han ville inte ha allt det ansvar som

få sparken så jag vågade inte.

– Flera sketcher i *I manegen med Glenn Killing* är att Percy ringer in till Glenn Killing-studion, det är för att jag inte kunde komma dit. Annars skulle det ha gjorts på plats.

JOHAN RHEBORG VÄXTE upp i Täby. Då var Täby "rena landet, vissa var bara där på somrarna, hade sommarhus där".

– När jag flyttade dit var det grusväg och skog överallt. Verkligen vischan. Sen blev det asfalt med trottoarer, det byggdes nån skola till. Jag såg det verkligen växa fram. Vi flyttade till hus 1968, jag var fem år då. Jag gick i Rostockskolan, fyra klasser – en etta, en två, en trea, en fyra. Den låg i gamla militärbaracker. Sen fanns Ellagårdsskolan, men det var på andra sidan Täbyvägen så dem umgicks man inte med. Det var främlingar.

– När folk säger att de vuxit upp i småstäder så kan jag identifiera mig med det. Täby var så då. Man hängde på bryggan på Ica, det var det som fanns. Sen kunde man ju åka in till stan, men då liksom reste man dit. Jag tog bussen nån lördag eller så, gick på Tekniska museet eller kollade nån affär. Annars var man hela tiden i Täby, vi var ett tajt gäng där ute. Men det försvann sen när man blev större och äldre.

Han började inte åka in till stan själv förrän han gick i gymnasiet, även om det inte

skedde så ofta då heller.

– När jag började gymnasiet gick det folk där från Näsbypark, en helt annan del av Täby som jag inte träffat på och då blev det lite åka till stan ibland, men mycket Täby fortfarande.

– I högstadiet åkte jag aldrig in och festade eller så, det vågade jag inte. En gång var jag på Bobbadilla, men jag tyckte att det var läskigt. Och mamma gillade inte att jag gick dit. Det var bättre fester ute i Täby.

Johan Rheborg har alltid rest mycket. Hans pappa jobbade hela sitt liv i resebran-

schen och redan som ung reste Johan Rheborg "jättemycket med familjen".

– Jag reser mycket, det är vad man ska göra. Jag älskar att resa. Om det är nånting man ska lägga sina pengar på så är det att resa och se nya saker. Jag gillar städer väldigt mycket. Jag kan tänka mig att resa till naturen, men det bör vara en storstad med i bilden. Jag gillar det mest.

Tyvärr kan han inte resa så mycket som han skulle vilja, för han "jobbar alltid" – vilket alla hans följare på Instagram vet inte är någon lögn. Han äger ingen sommarstuga,

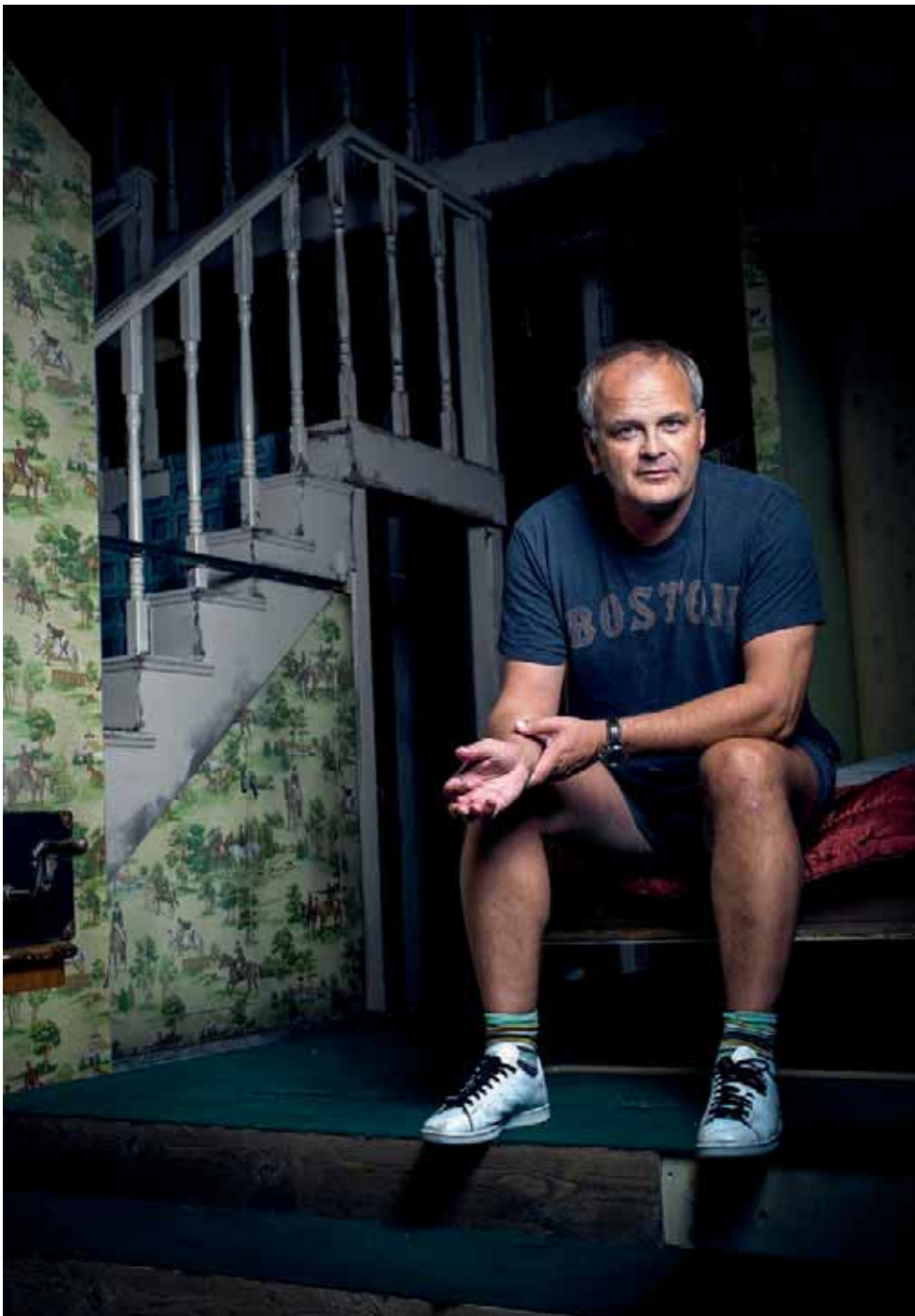
ingen segelbåt – även om han seglat mycket i sin ungdom.

– Jag gick på seglarläger när jag var 12 och 13 år. Jag lärde mig segla på KSSS. Sen kan man segla resten av livet. Utbildningen var jättebra men det var skitjobbiga läger.

När han lärde sig segla fanns inga gps: er, "vi hade en Deccanavigator tidigt i och för sig, men den var ju inte som en gps, den gav ju hundra när ungefär, hundrafemti meter när".

– Då var det ju också koordinater varje gång, så man satt med ett sjökort och räknade på kursen, avdrift och vind och så: "Jag ska träffa fyren, jag ska ligga 10 grader... Yes". Då hade man drivit ner. Allt det där är ju borta nu, en sorts hantverk. Jag kan ju det bara för att det var så man gjorde då. Nu tittar jag ju bara på gps: en. Det är ju jobbigt att planera bara, det är lättare att se på ett sjökort än att dra på skärmen.

– Jag har alltid sjökort med, jag tänker alltid att om den går sönder så måste jag veta var jag är nånstans. Eller kunna ta mig framåt ändå. Det är bra att kunna navigera. 📍

CARL JOHAN RHEBORG

FÖDD: 5 juni 1963.

BOR: Täby.

FAMILJ: Fru, två döttrar.

GÖR: Skådespelare, manusförfattare, standupkomiker, fotograf. "Jag är usel på gag-reels, jag garvar aldrig under en tagning, spricker aldrig".

AKTUELL MED: Spelar rollen som major Courtney i *Ladykillers* på Oscarsteatern. Gör dessutom rollen som Ove i enmansföreställningen *En man som heter Ove* på Rival. En femte säsong av *Solsidan* – han spelar Fredrik Schiller – sänds i höst. Plus lite standup ibland på Norra Brunn. Men som han själv säger: "Nu i höst är det inte så belastat, även om jag gör en del olika grejer, det finns hellediga dagar faktiskt".

GRÖTSTERS

Förutom skäggolja bör en riktig hipster, lite då och då, ha gröt i skägget. Helst kokad på närod-lade råvaror. Och med kulturhis-torisk signifikans.

TEXT DAVID BOGERIUS FOTO MAJA SUSLIN / TT

Det äts gröt över hela Stockholm. Grodan, Sannas, Nytorget 6 och Café Aube är bara några ställen där det går att få en släng av den allt populärare grötsleven.

– Dels finns det ett stort intresse för närproducerad mat utan tillsatser. Och gröt kan ganska lätt lagas i stort sett från grunden av närod-lade råvaror. Sen är det också en rätt med en väldigt stor kulturhistorisk signifikans och det är nåt som har börjat spela roll. Vi vill gärna att maten ska ha en historia att berätta i dag. Och det har gröten, säger Vanda Lönngren, en av författarna till boken *Gröt – en fantastisk historia*.

Vanda Lönngren och hennes syster Jana Fröberg har förutom VM i grötkokning i Skottland besökt kvarnar och hembygdsgrändar och intervjuat allt från grötentusiaster och etnologer till läkare, livsfilosofer och matakademiker.

– Vi ville så klart göra nåt av all information, alla berättelser, anekdoter och recept som vi samlat ihop. De flesta tänker nog på gröt som en gammal fattigmat, vilket det i och för sig är – men

Rågflingegröten behöver en bra bildtext!

inte bara. Historiskt har gröt ätits till i stort sett alla typer av fester i hela Skandinavien, liksom i många andra länder. Det finns speciella grötrecept framtagna för både kejsare och påvar. I flera kulturer har gröt till och med offrats till gudarna, säger Vanda Lönngren som älskar gamla recept.

– Men just nu är jag även förtjust i västafrikansk syrad hirsgröt med sesam och citron.

PÅ RECENSIONSSAJTEN YELP.SE kallas Café Aube på Långholmsgatan 12 vid Hornstull för "Stockholms grötställe nummer 1".

Där kan man välja mellan en kall och sex varma gröträtter som varierar efter årstid

och tillgång på ingredienser. Fyrkornsgröten med dadlar, banan, agavesirap och saltade mandlar är den som går allra bäst.

– Vi har många kunder som har hållit på ett tag med att göra sin egen gröt men även många nya som tycker det är roligt att köpa det till frukost. En hel del äter det även som lunch, berättar Kalle Sjöholm som äger och driver Café Aube tillsammans med Sanna Ateldax.

Grötkaféet öppnade strax före sommaren i år men har redan fått en trogen kundkrets. Kalle Sjöholm tror även han att den ökade medvetenheten är en av anledningarna:

– Folk tänker väldigt mycket på vad de äter och då är gröt ett bra alternativ. Det är en nyttig frukostvariant som ger en bra mättnad så att man klarar sig ett tag.

Med anledning av den stora efterfrågan smids planer för att utöka utbudet.

– Det ska vi göra så mycket vi kan, men det beror mycket på vad köket och lokalen har kapacitet för. ☺

Sms:a
WEEFFECT40
till **72900**
så stödjer du
oss med 40 kr

SMS:et som kan förändra liv.

Hjälp oss att förändra människors liv. Tillsammans gör vi det möjligt för fattiga människor att bli självförsörjande och ta klivet ur fattigdom för gott. Precis som Sungster Matendu i Zambia kan göra nu när hon och studiecirkelns andra medlemmar har lärt sig att odla bomull helt utan bekämpningsmedel. Sungster tjänar mer pengar och familjens hälsa har blivit bättre. Hon och de andra medlemmarna är alla levande exempel på varför vi långsiktigt arbetar med att skapa samarbeten med människor över hela världen. SMS:a **WEEFFECT40** till **72900** så ger du en utbildning i ekologisk odling och stödjer vår kamp mot fattigdom med 40 kronor. Ju fler vi är desto starkare blir vi.

Vill du veta mer om det vi kallar vi-effekten, besök weeffect.se

**WE
EFFECT**
TILLSAMMANS MOT FATTIGDOM

I SAMARBETE MED

Folksam

OK

Riksbyggen

Swedbank

KRIMINELLA KVARTER

I suggestiva, mörka skildringar av bland andra Jens Lapidus, Stieg Larsson och John Ajvide Lindqvist rör sig skumma typer, i skydd av huvudstadens mörker. Stockholm har en framträdande plats i spänningslitteraturen. Men vilken roll spelar huvudstaden i böckerna? Situation Sthlm stämde, efter mörkrets inbrott, träff med tre bokaktuella författare på platser som varit centrala för deras skrivande. Möt Jens Lapidus, Filip Alexanderson och Martin Holmén. TEXT ALEXANDRA SUNDOQVIST FOTO SARA MORITZ

Det regnar lätt när Jens Lapidus, författare och stjärnadvokat, kommer cyklande till Zinkensdamm. Den nyvåta asfalten ger ifrån sig en distinkt lukt av kiss.

Det är här Teddy, en av huvudpersonerna i Lapidus nya roman *STHLM Delete*, upptäcker att han blir skuggad av en man med skaljacka med ett tivelaktigt uppsåt. Den svindlande jakten fortsätter ner i tunnelbanan.

– Zinkensdamm är en plats som återkommer i flera av mina böcker. När jag flyttade hit 1994 så bodde jag på Lundagatan. I *Livet Deluxe* söker Jorge upp en hackare som bor på just Lundagatan. I *STHLM Delete* bor en av karaktärerna på Brännkyrkagatan. Man gräver där man står, smyger in miljöer som man är väl bekant med.

Jens Lapidus *Snabba cash*-trilogi, även kallad Stockholm Noir, är en av 2000-talets stora svenska försäljningssuccéer. *STHLM Delete* är andra delen av Jens Lapidus nya bokserie, som inleddes med *VIP-rummet* förra året.

– Litteraturen föddes ur mitt jobb, det är en fascinerande värld. Det finns nånting evigt lockande med "gangstern", vilket inte minst kultfilmer som *Scarface* och *Gudfadern* visar.

– Jag känner en viss hatkärlek inför det jag arbetar med. Som advokat får man se

många jobbiga bilder i rättsalen, ta del av många hemska berättelser. Man möter människors sämsta sidor. Där är skrivandet ett slags självterapi, ett sätt att rensa ut. Inom litteraturen tillåts jag också arbeta med moraliska frågeställningar.

Hur påverkas man av att se människors sämsta sidor?

– Som brottmålsadvokat utvecklar man en utbredd cynism, sen känner man ett visst hat mot män i allmänhet. Men man får påminna sig om att vi bara ser skiten, de dåliga sidorna.

I *STHLM Delete* får vi återigen följa Emelie, arbetsknarkande advokat vid en prestigefylld advokatbyrå. Men också Teddy, varmhjärtad exgangster som precis avtjänat ett åttaårigt fängelsestraff för kidnappning, kommit ut på andra sidan och jobbar för advokatfirman med allehanda uppdrag, nere på gatan. Tillsammans dras de in i en febrig mordgåta.

I *STHLM Delete* rör sig karaktärerna över hela Stockholmsområdet – från uppgörelser mellan kriminella i Södertälje till blodstänkt sommaridyll vid vattnet på Värmdö. Där den spelberoende medelklassmannen Mats öde vandrar som ett oroligt spöke över sidorna.

– I den här boken rör jag mig väldigt brett, vad gäller miljöer. Det här är nog den av mina böcker som utspelas minst

på Östermalm. I *VIP-rummet* skildrade jag överklassen, men här riktar jag in mig på medelklassen när jag beskriver Mats liv. Han är ingen gangster direkt – men han dras ändå in i saker han inte kan styra över.

Gemensamt för karaktärerna är, enligt Jens Lapidus, att de har ett starkt, näst intill maniskt, driv. Han värjer sig för att ge sina böcker "politiska syften". De är, först och främst, underhållning. Däremot menar han att de "genomsyras av en ideologisk aspekt".

– Om jag kan flytta läsaren till miljöer som de vanligtvis inte har tillträde till och få människor att känna sympati för – eller förstå – exempelvis, unga killar på väg in i kriminalitet – så skapar jag också förståelse för människor som samhället vanligtvis ser ner på.

JENS LAPIDUS

ÅLDER: 41 år.

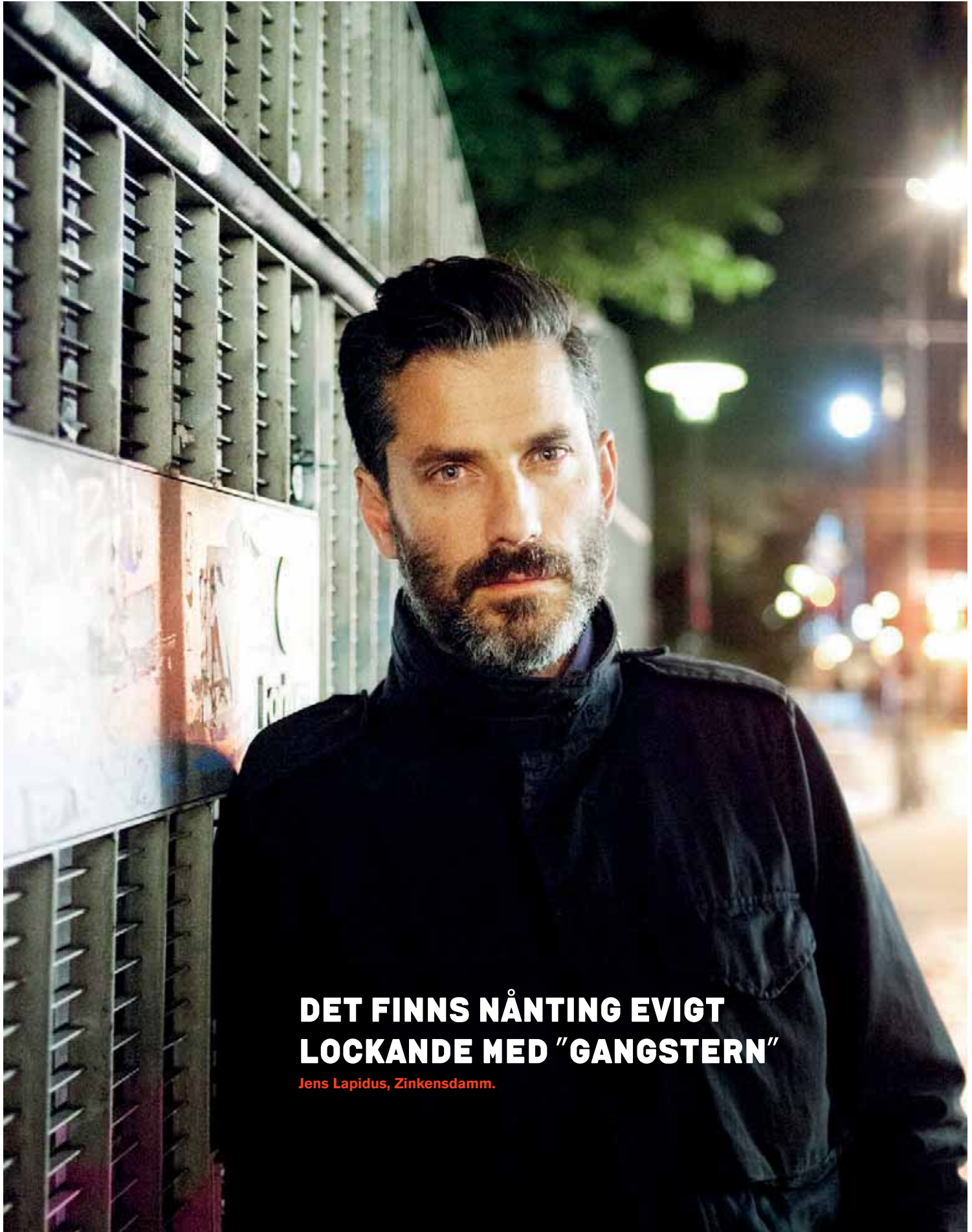
YRKE: Författare, advokat.

BOR: Södermalm.

AKTUELL MED: *STHLM Delete*, uppföljare till boken *VIP-rummet* från 2014.

TIDIGARE BÖCKER I URVAL: *Snabba cash* 2006, *Aldrig fucka upp* 2008, *Livet Deluxe* 2011.

INSPIRERAS AV: Dennis Lehane.

**DET FINNS NÅNTING EVIGT
LOCKANDE MED "GANGSTERN"**

Jens Lapidus, Zinkensdamm.

EN SLUSS ÄR OCKSÅ EN SYMBOLISK PLATS, EN PASSAGE MELLAN VÄRLDAR

Filip Alexanderson, Slussen.

En stor del av Filip Alexandersons debut *Förstfödd* utspelas vid Slussen.

Det är en tät skildring där Filip Alexanderson, successivt, tar med läsaren till ett Stockholm som vid första anblicken är likt vårt eget, men där bland annat de hemlösa, fyllona, inte är de vi tror att de är. Likaså de mäktigaste männen.

Sakta vecklar en parallell samhällsordning ut sig. Ett samhälle av dolda, med egna regler och speciella förmågor, som lever mitt ibland oss andra. Med egna lagar, ett eget skattesystem.

– Jag ville skriva en hårdkokt thriller i Stockholmsmiljö, men samtidigt skriva fram en helt ny värld av episk karaktär. Jag ville att den skulle vara som en sån där "käftsmäll"-

film. Samtidigt ville jag förankra den "dolda världen" i Stockholm, göra den så realistisk som möjligt, säger Filip Alexanderson.

Som vidare berättar att John Ajvide Lindqvist inspirerat honom – främst på grund av sin förmåga att blanda "extremt grundad realism" med kittlande, övernaturlig fiktion.

Sedan tio år är Filip Alexanderson skådespelare vid Dramaten. Han började skriva på *Förstfödd* för tre år sedan. Under arbetet med boken blev han kontaktad av produktionsbolaget Yellow Bird, som ville göra en tv-serie av berättelsen. Romanen har, eller ska, ges ut i flera länder – däribland Sverige, Tyskland, Tjeckien och Finland.

– Jag vill skapa en annan historia kring det som är udda i stadsbilden. Exempelvis:

om man lyssnar på den där dåren i tunnelbanan, vad säger han egentligen? Jag minns att jag som barn var både fascinerad och skrämmd av de udda typerna, de som åkte med samma tåg som oss varje morgon och kväll. Tänk om de har en annan historia än den vi tillskriver dem?

I centrum av *Förstfödd* står Viveca Eldh, en vingklippt före detta polis och boxare, som har gjort det till sitt kall att se efter de mest utsatta i samhället. Men här finns också Jonas, en 25-årig juridikstudent, som jobbar svart på byggen för att försörja sin sjuka mamma.

När Jonas råkar ut för en arbetsplatsolycka ställs allt på ända. Han tvingas omvärdera hela sitt liv – och sitt ursprung. Han tar

sin tillflykt till en båt vid Skeppsbron.

– Slussen är en mytisk Stockholmsplats, det är också en sluss mellan Riddarfjärden och Saltsjön – mellan Mälaren och Östersjön. Det är en passage som binder ihop norr och söder, mellan de rikare och de fattigare delarna av stan. En samhällsklassernas utjämnare. Det är en miljö full av dolda platser där man ständigt kan hitta nya vrår. Men en sluss är också en symbolisk plats, en passage mellan världar. Jag tycker att Slussen sammanfattar min roman på ett bra sätt, säger Filip Alexanderson.

– Om jag lyckas få människor att se på platser eller medmänniskor på ett nytt sätt så har jag lyckats med det jag vill åstadkomma.

FILIP ALEXANDERSON

ÅLDER: 39 år.

YRKE: Skådespelare, författare.

BOR: Stockholm.

BAKGRUND: Har spelat i bland andra pjäserna *Mästaren & Margarita* och *Den Girige*.

AKTUELL MED: Debuten *Förstfödd*. Filmrättigheterna ägs av Yellow Bird och arbetet med en tv-serie baserad på *Förstfödd* pågår. Filip Alexanderson är manusförfattare. Han kan också ses i pjäsen *Trettondagsafton* på Dramaten.

INSPIRERAS AV: Cormac McCarthy, John Ajvide Lindqvist.

Fem spänningsförfattare som skildrat Stockholm:

Stieg Trenter

Stieg Trenter debuterade som deckarförfattare 1943, med *Ingen kan hejda döden*.

I Stieg Trenters tredje bok, *Farlig fåfånga*, gör hans populära karaktär Harry Friberg entré som huvudberättare i en lång svit med deckarromaner som utspelas i Stockholm med omnejd. Stieg Trenter var verksam från 1940-talet fram till sin död 1967.

I dag lever flera av hans verk vidare i serieform i Jacobs Nilssons tolkningar.

Sjöwall/Wahlöö

Maj Sjöwall och Per Wahlöö skrev mellan 1965 och 1975 tio polisromaner om Martin Beck. 45 år senare har böckerna en klassikerstatus inom deckargenren. De är översatta till cirka 40 språk och har sålt i miljontals exemplar.

Stieg Larsson

Stieg Larssons *Millennium*-svit och dess segertåg över världen behöver ingen vidare presentation. I *Millennium*-deckarna har Södermalm en framträdande roll. Inte minst för att såväl Lisbeth Salander som journalisten Mikael Blomkvist bor i stadsdelen. Trilogin har översatts i 50 länder och sålt i mer än 80 miljoner exemplar över hela världen.

John Ajvide Lindqvist

John Ajvide Lindqvist skriver inte deckare, men hans socialrealistiska skräckthriller förtjänar sitt omnämnande. *Låt den rätte komma in* satte Stockholmsförorten Blackeberg på den internationella kartan, i en isande vinterskrud. Även *Hantering av odöda* utspelas i huvudstaden, medan *Människohamn* utspelas på en fiktiv plats i Stockholms skärgård. Nya boken *Rörelsen: den andra platsen* kretsar kring Luntmakargatan och Brunkebergstunneln.

Anna Karolina

Anna Karolina har, sedan 2001, arbetat som polis i såväl Stockholm som Malmö. 2014 debuterade hon som författare med *Stöld av babian*. Uppföljaren *Står dig ingen åter* finns ute nu. I centrum för romanerna står den unga polisen Amanda, som ger sig ut på en riskfylld resa för att skipa rättvisa i Stockholms undre värld.

Harry Kvist, antihjälten i Martin Holméns *Clinch*, är ingen sympatisk typ. Till en början. Samtidigt är han ett välkommet tillskott i deckargenren, som av tradition präglats av heterosexuella män, ofta poliser, som ligger i skilsmässa.

Harry Kvist, före detta boxare med en lovande karriär, föredrar män. En preferens som i trettioalets Stockholm inte accepteras

– vare sig socialt eller av ordningsmakten.

– *Clinch* är både en hyllning till och en lek med stereotyperna i den riktigt hårdkokta amerikanska deckaren. Jag ville att min bok skulle vara som om Raymond Chandler fått en oäkting med Moa Martinson, säger Martin Holmén och ler.

Clinch är en våldsam, smutsig skildring av trettioalets Stockholm. Det är första delen i en trilogi om den trubbiga och

våldsidkande antihjälten Harry Kvist.

– Det finns skildringar av homosexuella i överklassen, men inte i arbetarklassen. Men det måste ju ha funnits homosexuella även i arbetarklassen. När det uppdragas att han föredrar män får Harry Kvist sin karriär förstörd. Hans familj tar avstånd från honom. Samtidigt är han ingen kliché – ingen "gullig bög", han är rå och våldsam.

Martin Holmén, i grunden lärare i historia, funderade länge på i vilken tid han skulle placera sin berättelse.

– Jag vacklade mellan huruvida jag skulle skildra Stockholm före eller efter andra världskriget. Jag valde trettioalet, inte minst för att fattig-Sverige var så otroligt polariserat. Och så finns det likheter mellan trettioalet och i dag. Ändå var klasskillnaderna enormt mycket större då. Samtidigt är de högerextrema vindarna i Sverige starkare i dag än de var på trettioalet, säger Martin Holmén och tillägger:

– Som historielärare har jag ingenting till övers för hur somliga glorifierar historia i dag. Det var inte bättre förr, det var inte bättre före gay- eller kvinnorörelsen. Vi har fått det så extremt mycket bättre. Det var bara 60–70 år sen det fanns kåkstäder runt om i Stockholm. I början av trettioalet hade Sverige 100 000 luffare, på en befolkning som var betydligt mycket mindre än nu.

I *Clinch* har Martin Holmén placerat Harry Kvists hemkvarter i Sibirien. Ett av de få områden i Stockholm där författaren själv aldrig bott.

– Det är en klassisk arbetarstadsdel med ett coolt namn. Området kallades Sibirien för att inga transporter gick dit. Men jag fick göra otroligt mycket research. Jag ville beskriva miljöerna så noga att det känns som en tidsmaskin, om än en jävligt sunkig, gammal tidsmaskin.

DET SKA KÄNNAS SOM EN TIDSMASKIN

Martin Holmén, Vanadislundens vattenreservoar,
Sibirien.

MARTIN HOLMÉN

ÅLDER: 41 år.

YRKE: Författare, historielärare.

BOR: Östberga.

AKTUELL MED: Debuten *Clinch*, vilken även har getts ut – eller ska ges ut – i Italien, England och Australien och på Nya Zeeland.

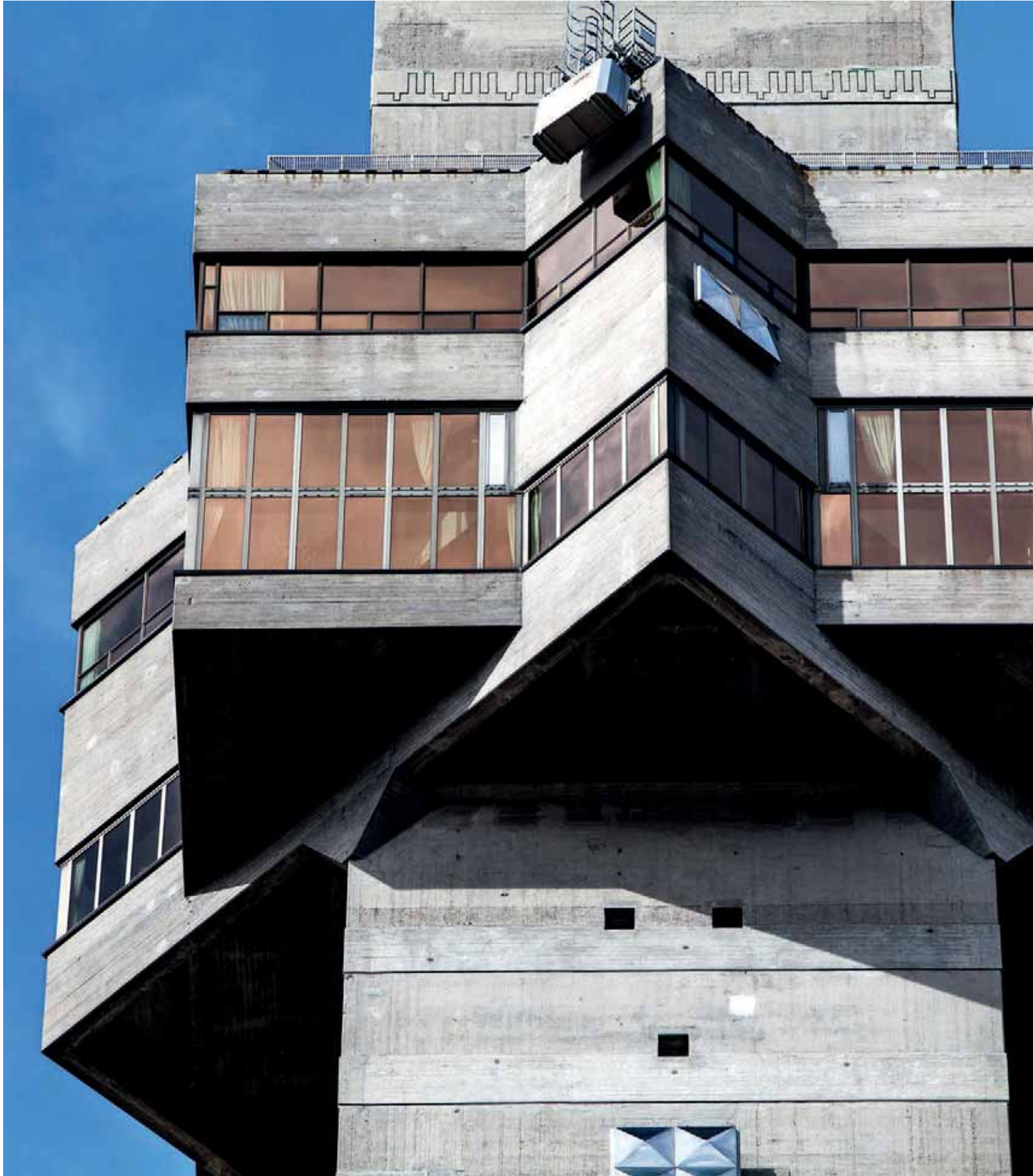
INSPIRERAS AV: Raymond Chandler, Jim Thompson, Mickey Spillane.

Hej Stockholm!

För ett par år sen etablerade vi oss hos er för första gången. Då förvärvade vi äldreomsorgsverksamheten Vingslaget. Nu byter Vingslaget namn och blir Bräcke diakoni på riktigt. Vi hoppas att ni kommer känna igen oss bättre – och vår röst bli ännu starkare – så att vi kan betyda ännu mer för hela Sveriges vård och omsorg.

Om vi förändras? Aldrig. Och alltid. Vi är Bräcke diakoni; stolta, idéburna, återinvesterande. Och vi hittar alltid nya vägar för att finnas där vi behövs.

Ett medmänskligare samhälle

De är husen som många älskar att hata. Med sina ruffa betongfasader kallas de ofta för fula. Orättvist, tycker arkitekturhistoriker Martin Rörby som har gjort en bok om innerstadens arkitektur under sextio- och sjuttioalet tillsammans med fotografen Tove Falk Olsson. Här är Martin Rörbys favoriter bland husen han anser förtjänar respekt.

TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO TOVE FALK OLSSON

STHLM BRUTAL

– STADENS HÅRDASTE HUS

Stora betongkomplex i förorten. Det är kanske vad många associerar med byggandet på sextio- och sjuttioalet. Men arkitekturen bjöd på så mycket mer, också i innerstaden. Fortfarande mycket betong, men också glas och metall och konstnärliga detaljer.

Det är en sida av Stockholm som arkitekturhistoriker Martin Rörby vill att fler ska upptäcka. Därför har han tillsammans med fotografen Tove Falk Olsson gjort boken *Sthlm Brutal – innerstadens arkitektur under 60- och 70-tal*.

– Den heter *Sthlm Brutal* för att det ändå är en period med de ruffa och tuffa husen, det finns attityd. Men det finns också mer finlemmade hus, det är inte bara råa betongfasader, säger Martin Rörby. Jag

skulle vilja att folk lägger märke till hus från den tiden och ser att även sextio- och sjuttioalet bidrog med intressanta byggnader i innerstan, som har fina värden. Jag tror inte att alla kommer att älska de här husen, men kanske inse att den här tiden också har nåt visst. Att det är hus som är värda lite respekt

och inte bara se dem som presumtiva rivningsobjekt.

Vad är det som gör att hus från den tiden uppfattas som fula?

– Jag tror framför allt att det är två saker, den ofta stora skalan och det till synes obehandlade, råa utseendet. Storleken gör att man lätt känner sig liten och bortkommen och de ruffa ytorna kan uppfattas som avvisande och som att man inte brytt sig om att göra husen helt färdiga. ▶

FRANKIE EDICANTHIN

Martin Rörby.

Tycker du att de är snygga?

– Jag skulle kanske inte skriva under på att alla hus som finns med i vår bok är snygga hus. Men ett hus behöver inte vinna en skönhetstävling för att vara spännande och intressant. Det finns faktiskt också ett imponerande hantverk i många av de här

TRYGG-HANSA-HUSET

Martin Röry: "Trygg-Hansa är ett givet exempel från den tiden och är en skickligt komponerad byggnadsensemble. Det är ett gigantiskt komplex som är byggt i flera olika delar: en lång kontorslänga, några sexkantiga delar, en låg paviljongbyggnad på hörnan och en park i mitten. Det är nåt som jag tycker sextio- och sjuttioalet klarar väldigt väl: det är mer än bara stort, det är lite elegant och omsorgsfullt ändå. Trygg-Hansahuset har både det här brutala, tuffa och djärva och samtidigt finns det nåt intimt omslutande och omhändertagande. När jag jobbade på Kungsholmen för några år sedan tog jag gärna en kaffe och åt min lunchmacka i den där parken. Fint på nåt sätt med blandningen av rå betong, grovt tegel, glas, metall och prunkande grönska."

ARKITEKTER: Anders Tengbom och Stefan Salomon
FÄRDIGSTÄLLT: 1976
ADRESS: Fleminggatan 16–23

husen. Jag tycker om experimentlustan av att blanda material och att våga sig på den större skalan som många av de här husen är byggda i, säger han och fortsätter:

– Och man kan ibland bli förvånad över vilken skärpa det är i detaljerna. Det har lagts ner en väldig möda på många av dem. Till exempel interiören i Tjeckoslovariens före detta ambassad, som är av en otrolig kaliber. Det är inga snickare som har slagit några spikar snett där inte.

Finns det nåt i arkitekturen på sextio- och sjuttioalet som går igen i dag?

– Ja, det tycker jag. Det som väldigt tydligt går igen är fascinationen för rå betong. Beroende på hur man blandar den kan man få olika kulörer. Det är roligt att betong har fått lite av en renässans, även som fasadmaterial. Men jag tycker också att arkitekturen har börjat våga använda färger på ett djärvt sätt. Det var också typiskt för sextio- och sjuttioalet med kraftig färganvändning: orange, knallgrönt och brunt. Det tycker jag mig se börjar komma tillbaka. Det är väl törsten vi känner efter den bleka färgskalan som dominerat länge.

Om du ska välja tre favoriter i Stockholms

PARKADEN

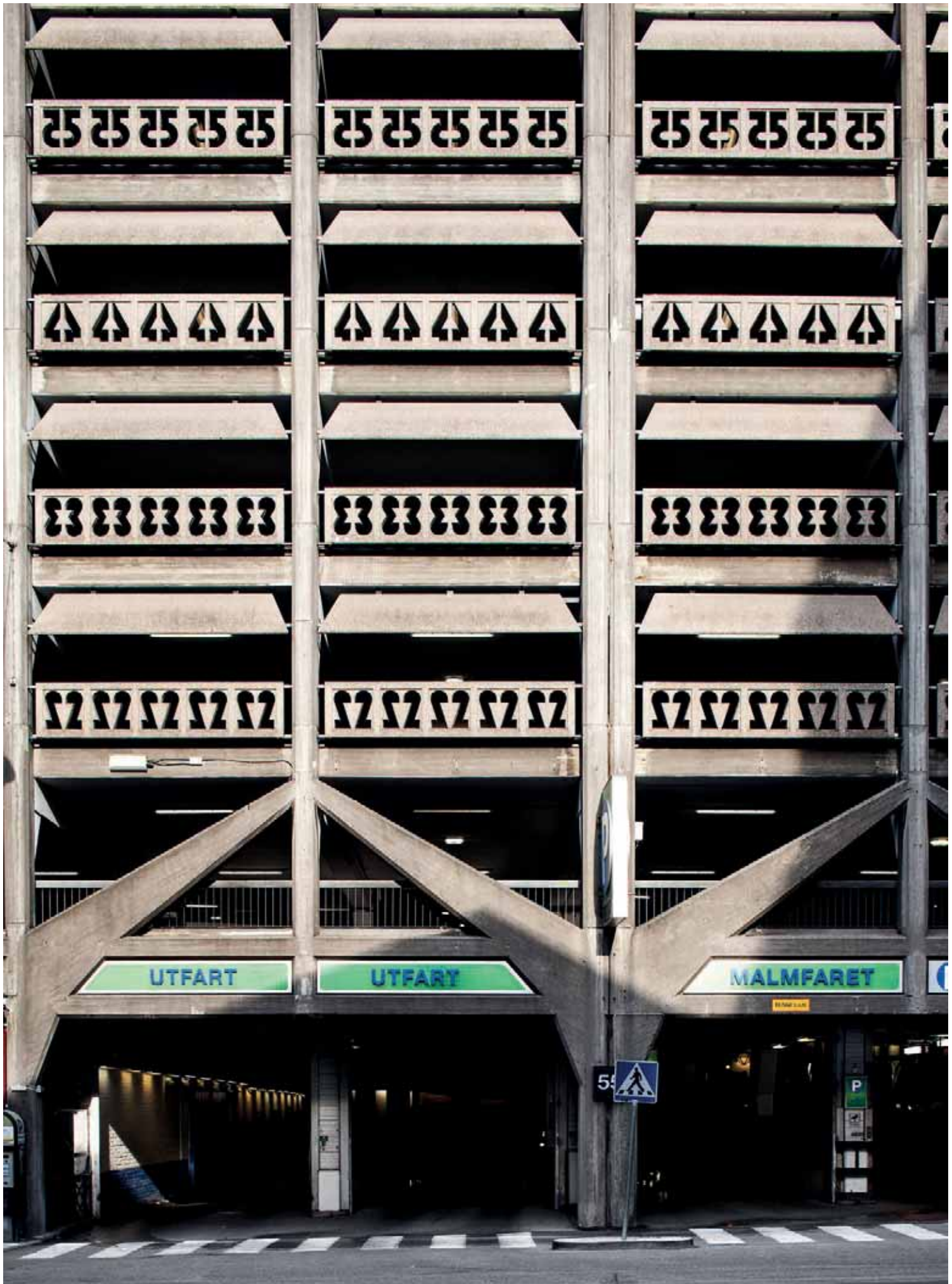
Martin Röry: "Till den här tiden hör ju vurmen för bilar. Parkeringshuset Parkaden som byggdes vid NK är både kul och skickligt gjort. En av kvaliteterna i huset är att bottenvåningen har butiker, det blir en närkontakt med gatumiljön trots att det är ett parkeringshus."

Betongräckena på de olika våningsplanen har geometriska mönster, där man har lekt med de olika våningarnas siffror. Och på vissa ställen finns det 'markiser' av betongskivor som ska skydda mot solen så att man inte blir bländad. På dagtid ligger solen på och skapar ett ljusspel i parkeringshuset, men på kvällstid sipprar ljus från parkeringshuset ut på gatan i stället. Det finns ju andra parkeringshus som är väldigt dystra och så fort det blir mörkt ligger de där som stora svarta klossar."

ARKITEKT: Hans Asplund
FÄRDIGSTÄLLT: 1964
ADRESS: Regeringsgatan 47–55

innerstad, vilka blir det?

– Trygg-Hansahuset, bostadshuset vid Tanto och parkeringshuset Parkaden. De håller alla en internationellt sett mycket hög kvalitet. Det är kul att Stockholm har åstadkommit så pass bra grejer även under den perioden!

TANTOGATAN 19–47

Martin Röryby: "Om jag ska välja ett bostads-komplex från den tiden tycker jag om de väldiga bågformade husen som ligger vid Årstabron. Det är å ena sidan storskaligt, men samtidigt har man tagit vara på läget i naturen. De fem husen är lite olika höga och ligger i förhållande till varandra på ett sånt sätt att de som bor där har utsikt över Årstaviken. Det är formen som gör dem speciella. Om man tänker sig att man skulle bygga i ett lika bra läge, lika stora hus, men utan bågformen, så hade det kunnat bli ganska förfärligt. Men genom den böjda formen samlar de liksom in södersolen och vattnet, det tycker jag är en höjdare faktiskt. Det skapar många bostäder och blir samtidigt ett konstnärligt nedslag, en sorts land-art om man så vill."

ARKITEKTER: Åke Ahlström och Kell Åström
FÄRDIGSTÄLLT: 1966

Andra exempel på byggnader från sextio- och sjuttioalet:

GLASHUSET

På Katarinavägen 15–17 ligger Glashuset som byggts för att reflektera vattnets ljusspel.

KAKNÄSTORNET

En 155 meter hög markör på norra Djurgården för den nya tv-eran. Rå betong med grafiska mönster som representerar olika typer av testsignaler. Utsikts- och restaurangvåningarna i toppen har guldtonade fönster, som ska ge en känsla av exklusivitet.

FILMHUSET

Ett hus på Borgvägen 1–3 har flera filmreferenser, till exempel de tätt sittande fönstren som ska föra tankarna till bildrutor. Läget bredvid Försvarsmaktens kontor tvingade fram en fönsterlös gavel. Som en protest mot säkerhetstänkandet försågs den med ett allseende – men blint – öga i rostfri plåt.

DEPARTEMENTSBYGGNAD, REGERINGSKANSLIET

På Jakobsgatan 22–28 finns byggnaden med enkla fasadelement i obehandlad betong. Stora rundbågiga fönster mellan små, rektangulära vädringsrutor bildar ett fasadmotiv som associerar till arkitekturhistorien.

Källa: *Sthlm Brutal* – innerstadens arkitektur under 60- och 70-tal

”Blå stjärnan borde vara obligatorisk läsning.”

Borås Tidning

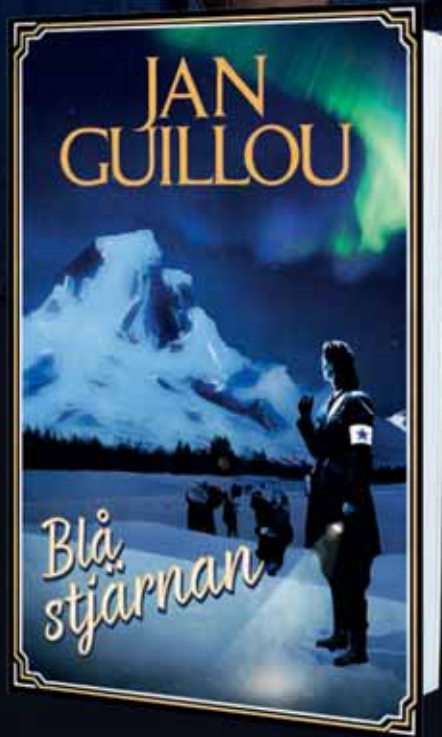
JAN GUILLOU GÖR ETT GÄSTSPEL I SIN MÄSTARGENRE - SPIONROMANEN

Den nya generationen Lauritzen kliver fram. I centrum står äldsta dottern Johanne. Redan i början av kriget arbetade hon som kurir åt den norska Hjemmefronten. Nu befinner hon sig i Stockholms illegala värld av spioneri, svek och förräderi, rekryterad av den brittiska spionorganisationen SOE.

Hon befordras till kaptens grad i den brittiska armén. Efter en rad spektakulära sabotageinsatser får hon ansvar för den största och viktigaste operationen: att rädda Norges judar på flykt undan Förintelsen.

Britternas kodnamn för Johanne Lauritzen är Blå stjärnan.

Blå stjärnan är den femte delen av berättelsen om familjen Lauritzen. Tiden är densamma som i *Att inte vilja se*, men vi möter en helt annan och sällan skildrad verklighet av andra världskriget.

NY BOK I ROMANSVITEN
DET STORA ÅRHUNDRADET

pirat
FÖRLAGET

STOLT BLICK VID CENTRALEN

gentligen var vi på väg någon helt annanstans, till någonting helt annat.

Men tunnelbanan rullade in på T-centralen och det regnade ymnigt och dit vi slutligen skulle låg några kvarter bort på Vasagatan i riktning Bantorget, så det verkade logiskt att ta gången bort till Centralen och vika höger vid Spottkoppen och nya rulltrappan upp och sedan ut i regnet igen någonstans kring Arlandapendeln.

Min yngsta dotter, går tvåan på gymnasiet och är nyligen fyllda "snarton", föreslog att vi – vi var lite tidiga – skulle strosa ett varv genom Centralstationen för att se om man märkte någonting av flyktingmottagandet, om det var möjligt att på så vis skapa sig en bild av hur det tedde sig i verkligheten.

Utan medial filtrering. Utan förtecken och sorl.

Det tog en stund innan vi såg några personer i västar från Röda Korset som stod i det där liksom mellanrummet mellan den stora ankomsthallen med butiker och kaféer och entréhallen med ytterdörrarna mot Centralplan. De stod runt några bord, bord fyllda med tänkbara behovsprodukter och förnödenheter – vi såg skor, flera hoprullade madrasser, strumpor, livsmedel, hygienartiklar, kläder, jackor, tröjor, handdukar. Plus kassar och påsar som stod instuvade under bordet som det inte gick att urskilja vad de innehöll.

Det hela upptog inte många kvadratmeter av golvytan i ankomsthallen.

Två poliser stod där också. Och personal från migrationsverket. Och ytterligare några poliser stod en bit längre bort precis inför dörrarna, samtalande med en grupp unga män.

Vi stannade till ungefär vid räcket runt öppningen, tittade oss runt omkring och förutom just detta vi registrerat var det ingen-

ting på Centralstationen som vittnade om att människor på flykt var på väg hit, att det just nu pågår någonting utanför, i världen och Europa, som inte går att likna vid annat än sådant vi med blickfälld skam då och då måste tvingas minnas ur arkiven.

Det var en ordinär onsdagskväll på Centralen, just efter rusning, och tavlan med avgående och ankommande hade samma förse-ningar som vanligt, löpsedlarna utanför Pressbyrån pratade på och kaffemaskinerna svalde sin suck.

MIN DOTTER VIDRÖRDE min arm, nickade bort mot rulltrapporna. En person i Röda Korset-väst enleverades just per rulltrappa upp mot gatunivån. Poliserna som stått vid bordet rörde sig till mötes bort mot rulltrapporna.

Efter Röda Korset-personen i rulltrappan kom ett tjugotal nyanlända flyktingar.

Somliga bar lättare bagage, vissa ingenting, de flesta var unga människor, få över trettio som det verkade, men även några små barn och några äldre personer ingick i gruppen. De gick tysta på led, med kroppar burna på det sätt jag antar att man framför sig själv när man länge fruktat för sitt liv och fått klart för sig att man till sist – om det skulle bena sig ner till det – bara har sig själv och

DE GICK TYSTA PÅ LED, MED KROPPAR BURNA PÅ DET SÄTT JAG ANTAR ATT MAN FRAMFÖR SIG SJÄLV NÄR MAN LÅNGE FRUKTAT FÖR SITT LIV

sitt kvar att försvara, förbi kafeterian till vänster i riktning mot bordet där mer Röda Korset-personal och poliser stod.

Gruppen stannade, blev stående. Några mindre grupper bildades, poliser och Röda Korset-personal rörde sig bland dem, talade, pekade, papper delades ut till vissa, allting skedde lågmält, lugnt. De flesta reguljära resenärer som skulle med tåget kunde utan att råka ta notis om det som just utspelades, promenera förbi.

Det vi bevittnade kändes både sorgligt och hoppfullt och på samma gång oerhört märkligt. Något utspelades inför våra ögon som vi kanske kommer att tala om och återvända till i diskussioner resten av våra liv. Det var någonting grundläggande viktigt som just skedde, någonting definierande och åtskiljande, någonting som för all framtid skulle berätta någonting om oss människor i den här staden på den här platsen vid exakt just det här tillfället – som att hur vi agerade och betedde oss nu berättade om vilka vi egentligen var.

Hur vi var.

Varför vi var.

Och mot vem och vilka vi valde att vara det.

VI GICK UT genom entréhallen, ut genom dörrarna till Centralplan. Utmed väggen bort mot taxibilarna satt eller stod människor i grupper och talade, väntade, eller bara lät sig finnas till en stund.

Personal från Röda Korset och poliser där också.

En ung pojke, säkert inte mer än tidiga tonår, tände en cigarett och gav till en äldre man som satt med ryggen mot fasaden intill honom, sedan tände han en till sig själv. Pojken tittade upp på mig, våra blickar möttes.

Jag hoppas att han såg det han just då behövde se i min blick, jag såg det jag behövde se i hans. ☺

LIFELINE PRESENTERAR

Partaj
Live på Cirkus!
VÄRLDSPREMIÄR
SPELAS HELA HÖSTEN

Johan Petersson • Christian Åkesson • Joanna Eriksson
 Pelle Arhio • Anna Carlsson • Poplabbet m fl.

CIRKUS
 TEATER

SVERIGES
HISTORIA
 DEN NAKNA SANNINGEN

EN STANDUPSHOW AV & MED
ÖZZ NÛJEN & MÅNS MÖLLER

SPELAS HÖSTEN 2015 PÅ RIVAL

Biljetter: www.ticnet.se, 077-170 70 70 samt www.lifeline.se

Situation Sthlms försäljare Emma Söderbäck tycker om St: Eriksbron, som binder samman Kungsholmen och Vasastan. Under den har hon hängt en hel del. Här blir hon lugn och minns en vän som betydde mycket. BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Det finns ett ställe under bron där det buktar inåt och man kan sitta ostört, ingen ser en. Första gången jag var där hade en tjej spikat fast ett slags säng i väggen. Vi satt och höll på med något hemligt och plötsligt stack det fram ett ansikte som sa "hej". Vi hade inte ens sett att hon sov där.

Jag tycker om att vara vid vattnet, blir lugn av det. Och det finns något kraftfullt med broar. Här minns jag också tiden med min bästa väninna. Hon är död nu.

Vi träffades på psyket och sedan umgicks vi nästan varje dag häromkring Fridhemsplan. Det var en nystart på mitt liv. Det var som att jag blev en ny person, slutade vara ett nervvrak. Jag var bara lugn och kände mig normal. Det var mycket hennes förtjänst.

Det var en hel del som förändrades då, för tre år sedan. Jag började självmedicinera med metadon, efter att ha fått en massa mediciner i starka doser på psyket som inte fick

mig att må bra. Jag tog också avstånd från min mamma, så min väninna som var äldre blev som min extramamma.

Det är nio månader sedan hon gick bort. Först drev jag bara runt, men när jag träffade min kille blev det bättre. Vi har sovit i tält, nu ska det bli härbärge. Men jag har inte vågat kontakta socialen än. Har tidigare fått höra att jag inte kan jobba, att jag inte kan göra det och det, att jag är sjuk.

Under uppväxten fick jag lära mig att man blir älskad för sina prestationer och när jag började i en musikskola, där jag upplevde att man blir älskad för hur man ser ut, fick jag ätstörningar under högstadiet. Men jag håller fortfarande på med musik. När jag bor någonstans går minst en tredjedel av min tid till att göra musik: techno, electro, chillstep, singer-songwriting och indie. Min kille och jag har en dröm om att starta ett musikkafé med en studio, någon gång i framtiden.

Boenden för hemlösa stängs

FASTIGHETERNA ÄR I DÅLIGT SKICK

I BÖRJAN AV året stängdes Västerorts stödboende på grund av vattenskador och asbest i fastigheten – 110 boendeplatser för hemlösa människor försvann. Nu ska stödboendet Värtahemmet i Ropsten avvecklas, på grund av att fastigheten är i dåligt skick – ytterligare 42 boendeplatser försvinner då.

– Det känns som att det bara läggs ner och läggs ner. Vart ska människor ta vägen? undrar Leif Tammelent som bor på Värtahemmet sedan ett år tillbaka.

Stödboendet har drivits av Frälsningsarmén i nästan ett halvt sekel.

– Det känns sorgligt, här har bedrivits socialt arbete sedan urminnes tider. Det började 1967 som ett hem för friviliga fångar, säger boendets föreståndare Matz Mjörnheim.

Han har skickat brev till enhetschefer inom socialtjänsten om att det är dags att se över bra alternativ för hemmets gäster.

– Många av gästerna är oroliga och ledsna. Det finns de som har bott här i fem sex år, det här har blivit deras trygghet. Det kan bli tufft för personer som har svårt för förändring. Sen finns det de som ser det mer som en milstolpe på väg någon annanstans, de är så vana att flytta runt, säger han.

Leif Tammelent hoppas att socialtjänsten ska erbjuda honom en tränings- eller försökslägenhet.

– För mig har det gått bra här. Först bodde jag på en avdelning som var lite mer frisläppt, men fick snart komma till en med mer lugn och ro. Kanske kan jag få en prövolägenhet nu. Jag har provat lägenhet förr, men då kom jag direkt från ett tält i skogen och så fort det kom ett brev från myndigheter packade jag cykeln och drog ut i skogen igen. Nu är jag mer redo.

ATT VÄRTAHEMMET SKA stängas beror främst på fastighetens skick. Enligt Matz Mjörnheim skulle det behövas en investering på 60–70 miljoner kronor. Om en sådan omfattande renovering skulle kunna ske är oklart i nuläget.

– Vi vet inte ett dugg om framtiden, men min förhoppning är att Frälsningsarmén fortsätter att jobba med den här gruppen, säger han.

Förutom fastighetens renoveringsbehov ska boendets ekonomi ha

påverkat beslutet – det har varit svårt att konkurrera med andra aktörer kring upphandlingspriser.

– Stockholms stad placerar inte tillräckligt många hos oss och vi har gått back i flera år, säger Matz Mjörnheim.

Han säger också att det finns nya krav från staden vid upphandlingar som Värtahemmet inte kan leva upp till, bland annat om personalens utbildningsnivå och att det enligt Matz Mjörnheim ska göras scheman för de boende.

– Vår verksamhet vänder sig till de mest utsatta, personer med drogberoende och psykiska sjukdomar. Det är svårt att göra scheman för dem eftersom vi inte vet när de är hemma eller om de kommer att vara för påverkade för att delta i en aktivitet. Tanken är bra, men vi får inte ihop kravbilderna i praktiken.

TIDIGARE I ÅR lades Västerorts stödboende ner, som drevs av Skarpnäck Care AB. Det var under kraftiga regn förra hösten och sensommaren som fastighetens rostiga vattenledningar inte klarade av trycket. Det blev översvämning på två våningar.

– Det var som en bassäng i korridoren, berättade då en av de boende.

En del blev tvungna att flytta under hösten. I januari – efter att man hittat asbest i korridorer – evakuerades fastigheten. De flesta flyttades till boenden inom Skarpnäcksgården, 14 personer fick tillfälligt bo i en tomställd fastighet i Blackeberg och några fann andra lösningar.

Att hitta lokaler för att starta upp boendet igen är svårt. Därför tittar fastighetsbolaget Micasa nu på alternativa lösningar i form av paviljonger, med plats för 30–35 personer i varje.

– Jag har ingen kristallkula framför mig, men om jag ska gissa så skulle de första paviljongerna kunna vara på plats under första halvåret 2016, säger Per Seigelstrand på Socialförvaltningen, Stockholms stad.

Är paviljonger en ny sorts boendelösning?

– Det är den enda lösningen, i ett kortare perspektiv. I det långa perspektivet skulle det behöva byggas nåt permanent, säger Per Seigelstrand.

MARIA HAGSTRÖM

Framtid Stockholm ska ge unga brett stöd

MILJÖPARTIET

Ewa Larsson

FRAMTID Stockholm är en ny enhet i staden som ska kunna ge snabb hjälp till unga personer i behov av stöd.

Insatserna blir mer tillgängliga och effektiva när olika verksamheter samarbetar - därför är Framtid Stockholm en sammanslagning av olika enheter på Socialförvaltningen som vänder sig till unga personer. Där finns uppsökande arbete, ungdomstjänst, föräldrastöd, behandling vid missbruk, stöd till brottsutsatta, medling och närvaro vid polisförhör. I Framtid Stockholm ingår även ett akut- och stödboende på Södermalm: Giovanni's.

– Det ska vara enkelt för dem som behöver hjälp och stöd att komma i kontakt med stadens verksamheter så att insatser kan sättas in i ett tidigt skede, säger Ewa Larsson (MP), socialborgarråd i Stockholms stad.

Framtid Stockholm ska jobba stadsövergripande och vara ett komplement till stadsdelarnas arbete. Verksamheterna som ligger under enheten är bland andra Maria Ungdomsenhet, Ungdomsjouren och Stödcentrum.

Framtid Stockholms lokaler, som precis har invigts av socialborgarrådet, ligger på Rosenlundsgatan 44B på Södermalm.

35

miljarder kronor, varje år, så mycket skulle samhället vinna på att ohälsan bland dem som växer upp med missbruk och allvarlig psykisk sjukdom skulle sänkas till samma nivå som i övriga befolkningen, enligt forskare på Linnéuniversitetet och Nationellt kompetenscentrum anhöriga. En uppväxt i ett hem med missbruk och psykisk ohälsa kan i framtiden påverka hälsan, skolgång och arbetsliv. En stor del av de 35 miljarderna är indirekta kostnader i form av produktionsbortfall vid sjukskrivning och för tidig död.

MINA DRÖMMAR

BLI DROGFRI

– **DET VART** så fel allting när jag var liten, så jag hade inga drömmar. Drogerna har haft grepp om mitt liv sen jag var 13 år. Den dröm jag har nu är att bli helt fri från dem, säger Situation Sthlm-försäljaren Håkan Jonsson.

Han växte upp i Luleå, där det var "bra, men busigt". Hans mamma var 16 år när hon födde honom och han bodde delvis hos mormor och morfar. Pappan hade han inte någon nära kontakt med.

– Han hade hand om min lillbrorsa, men brydde sig inte mycket om mig. Hans engagemang kom senare i livet, när det var för sent.

Håkan Jonsson skulle precis kliva in i tonårstiden när det hände något som ledde till att det blev fel med allting - han såg sin morfar dö.

– Han fick sin sjunde hjärtattack. Jag såg när han greppade tag om broräcket och hur händerna sen gick upp och han ramlade bakåt, och så var han död. Det tog mig hårt. Det var nog det som gjorde att jag började med droger, för att lindra lite, säger han och berättar att mormor dog ett år senare i cancer.

Håkan Jonsson slutade nästan helt att vara hemma, i stället var han ute och begick brott och slogs. Till sist hamnade han på barnhem. Inte heller där kunde de "hålla reda på honom", han skolkade och drack hembränt nästan varje dag och placerades därför till slut på ungdomsvårdsskola.

Det enda positiva han kan minnas från den tiden var att han fick jobba på ett lant- och skogsbruk.

– De hade kor, 500 får och en border collie som vi vallade fåren med. Hon var duktig den hunden, blev svensk mästare. Jag har haft egna hundar också senare i livet. Den jag hade sist dog 2009. Basse, hette den. En schäfer, han var fin. Hundar blir som ens barn och Basse var med mig dygnet runt. Jag skulle vilja ha hund igen, men då vill jag först ha en bostad och lite ordnat.

JAG SKULLE VILJA GÅ I KBT (KOGNITIV BETEENDETERAPI). JAG HAR GJORT DET EN GÅNG FÖRUT, DET VAR BRA OCH HJÄLPTE MIG.

Håkan Jonsson har jobbat med många olika saker genom åren, delvis för att kunna finansiera drogerna. Han har också sålt droger, bland annat när han under en tid bodde i fristaden Christiania i Danmark. För 500 kronor i månaden hyrde han och hans tjej ett stort rum, som de skärmade av med provisoriska väggar, i ett före detta militärlogement.

– Det var en av de få perioder då jag inte använt amfetamin, eftersom de inte gillar droger som amfetamin

och heroin i Christiania. Där är det mer lugn och ro, man sitter och tar en öl och har trevligt.

På sommaren kom busslaster med turister som ville se "staden mitt i staden" som hade sina egna lagar.

– Det kom också turister för att köpa röka. De kommer dit i två dagar, satt och drack och rökte och sen åkte de hem igen. Många svenskar, jag har nog sålt kilovis med röka till svenska turister.

MEN SEDAN HÅKAN Jonsson blev hemlös för några år sedan har han känt att han vill sluta med alla droger. Han har varit på behandlingshem och tolvstegsbehandling, men tycker inte att det har hjälpt honom.

– Det funkar bäst om man får bestämma själv. Jag skulle vilja gå i KBT (kognitiv beteendeterapi). Jag har gjort det en gång förut, det var bra och hjälpte mig. Men jag är nästan drogfri nu och amfetamin har jag inte tagit sen i november, det känns bra.

Hur ser du på framtiden?

– Det ska nog ordna sig ska du se. Jag ska nog få tag på en lägenhet nån gång. Och jag har börjat sälja tidningar vilket är roligt och hjälper till ekonomiskt. Det gör att jag träffar mycket folk och får nåt annat att göra än att tänka på droger hela dagarna.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

CITAT

/// Jag har hållit på mycket med sport: fotboll, innebandy, bordtennis, boxning, tyngdlyftning och framför allt bågskytte. Det var roligt och jag började när jag var 14–15 år och har vunnit gulddiplom.

/// Jag har jobbat med allt möjligt, som fastighetsskötare, kock, bronsgjutare, på slakteri, jord- och skogsbruk. Bara tunga jobb, så det har kostat på kroppens krafter. Det har varit lite häftigt.

/// Jag blev hemlös 2012. Lämnade ett boende för att det var för stökigt där. Bodde ett tag i bilen och tog sen hjälp av soc. Prio ett är nu att få en lägenhet, så att jag kan bjuda hem barn och barnbarn.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Finns spöken?

● Nå nu.
Vem kommer där
rakt emot mig
i mörkret
med ögon som lyser.
Mamma!
Men hon är ju död och begravnen
"Vem där", ropar jag
I samma ögonblick försvinner hon
Strax därpå får pappa göra sin
entré när
han går på grusvägen i sin typiska
lunk.
Han är ju också död.
Vad ska jag tro.
Finns det verkligen spöken?

LILLEMOR

Inga tider

● Satt en morgon i tältet. Min
kicka sov så gott, klockan är bara
sex på morgonen. Ville inte väcka
henne.

Funderar på vad man egentligen
gör, man säljer tidningar och
har inga tider att passa. Ibland
suger livet musten ur en, men
kärleken vinner över allt, för man
har ändå ett val. Eller hur.

MIKAEL GUSTAFSSON

● Nuförtiden behöver man inte
köpa blöjor åt barnen, utan man
ger dem tormjolk, och tar helt
enkelt och dammar av dem en
gång i veckan.

LEILA

*Systemkrasch
illustrerad av Lurken.*

Millesgården

● Nu är jag återigen här på Millesgården med alla vackra skulpturer och jag ser Poseidon, 10 meter hög, stoltsera till vänster med Värtahamnen i bakgrunden och dess glittrande vik av havet. 1946 ritade Carl Milles här på Millesgården "Gud Fader på himmelsbågen" en skiss som skulptören Marshall Fredericks lät utföra i full skala. Gud Fader är ett

fredsmonument och en hyllning till bildandet av Förenta Nationerna. H.M. Konungen Carl XVI Gustaf invigde skulpturen den 8:e september 1995, 40 år efter Carl Milles bortgång.

Millesgården drivs sedan 1936 av Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem. Min mor Ingeborg var bästa vän med Carl Milles på 1920-talet i Sverige.

Carl Milles finns över hela världen.

LILLEMOR

CREATIVE COMMONS

Vi möjliggör Situation Sthlms nya café
och bibliotek – en plats för trygghet och
gemenskap.

SBAB!

Försvunnen skatt

● Om man går till Pressbyrån och köper en halv liter Coca-Cola så kostar den cirka 22 kronor. Går man sen till Systembolaget och köper en halv liter Arbogaöl så kostar den lika mycket, med den

skillnaden att man får 10,2 % alkohol på köpet så att säga. Vart tog alkoholskatten vägen? Lite lätt förvirrande.

JOHAN LÖFGREN

Återfall eller bakslag

● Min psykolog tycker att jag ska skriva en artikel om skillnaden mellan återfall och bakslag, vilket jag tycker är en utmärkt idé.

Orsaken bakom den här diskussionen är min undran och förvåning över att det är många människor som blivit utskrivna från behandlingshem och drogfriboenden för att de har druckit alkohol en kväll eller inte lyckats blåsa noll i alkoholmätaren.

Det finns män och kvinnor som också blivit vräkt från sina träningslägenheter och försökslägenheter på grund av att de tagit någon tablett som gjorde att urinprovet blev positivt.

SJÄLV RÖKER JAG inte hasch, men sömntabletter och lugnande medicin skulle jag behöva på grund av min psykiska ohälsa som jag inte kommer gå in djupare på i den här artikeln. Den medicin jag tagit förr ger utslag på ett urinprov och därför måste jag leta efter en annan som inte ger utslag vilket jag inte hittat än, på grund av att jag bor på ett nolltoleransboende.

Jag använder inte heller heroin, amfetamin eller andra droger och därför tänker jag inte fördjupa mig i intaget av dessa substanser. Däremot har alkohol varit ett stort problem för mig, mina kompisar och min närmaste som sorgligt nog inte finns bland oss längre.

DET TÄNKTA BUDSKAPET bakom denna artikel är att upplysa om att anställda på behandlingshem och drogfria boenden inte gör någon skillnad mellan 0,2 promille och 2 promille i blodet, utan allt som visas

över noll är ett återfall.

Trots att med 0,2 promille i blodet tillåts man enligt lagen köra bil i Sverige samtidigt som man kommer undan med 0,5 promille i många länder i Europa. Hur kan man tillåtas bli utslängd på gatan, till härbärgen eller bli tvungen att avbryta sin behandling om man tagit en öl eller två? Det är helt absurt.

EFTERSOM MÄNNISKOR MED alkoholproblem och de som missbrukar andra substanser sitter i samma båt har jag kommit på att vi har samma stora motgångar och hinder för vår behandling vilket är andra människors okunskap. Ansvariga på socialtjänsten, behandlingshem och drogfria boenden vill tydligen inte fatta att när en alkoholmissbrukare har druckit en kväll och sedan fortsätter med sin nykterhet har han eller hon åkt på ett bakslag, inte ett återfall. Återfall är när man faller tillbaka i sitt dagliga missbruk av alkohol eller droger.

JAG TYCKER INTE att anställda på socialtjänsten, de drogfria boendena eller behandlingshemmen är känslolokala eller omänskliga, bara att de måste höja sin kunskap om missbruk och psykologi för att kunna skilja mellan missbruk och psykisk ohälsa, att de ska kunna skilja mellan återfall och bakslag.

De måste engagera kompetenta psykiatriker för utan dem kan man inte ställa diagnoser. Sluta tjäna stora pengar på hemlösa, för det handlar om liv och död – inte skönhetsoperationer.

MIKAEL SIRVIÖ

Kan ni vara träningsfamilj?

En träningsfamilj är ett familjehem som ingår i ett behandlingsteam och som under en begränsad tid tar emot en ungdom i sitt hem. Ni får erforderlig utbildning, handledning, stöd dygnet runt samt ersättning motsvarande en heltidstjänst.

För mer information ring
0200-11 53 60
eller läs mer på
attvarafamiljehem.nu

Humana

Francesca Woodman Om att vara en ängel

5.9–6.12 2015

MODERNA MUSEET

modernamuseet.se

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Till EDER

● – min käre förhållningsledare –
som utan att dölja det förakt
du kände för den ynkliga
varelse jag var då
ett innerligt
DRA ÅT HELVETE!

JONNY SIT 522

Min stund nu

● Har nog aldrig brytt mig
om mig själv.
Någon gång, kanske två.
Men nu är det min tur,
och det är på allvar.
För jag har stått ut,
Och det är min stund nu.

ÅSIS

Naturens fotfil

● I dag när jag var och badade
hade jag glömt min fotfil
"Jäklar vad synd", tänkte jag
och tog en promenad på stranden
Då kom jag att tänka på att sanden
är ju naturens fotfil
Jag gick väl cirka en halvtimme
och efter det tog jag ett
dopp i badet
Efter det
så var mina fötter jättelena och mjuka
Ett bra tips till er som inte har er
fotfil med när ni badar

LENA FREIJ

När ska man sluta?

● En polare frågade mig: "Vet du
vad som är svårast med att göra
ingenting?" "Nej," svarade jag. "Jo,
det är att veta när man ska sluta."

DAGGE

PS/ K-märk alla gratis pissoarer
och parkbänkar. Inför gärna gratis
pissoarer för tjejer också /DS

Laga själen

● Om man nu har
någon själ
så är min trasig.
Trasigare än aldrig förr.
Ska göra mitt allt
för att laga den,
och må bäst av alla sen.

ÅSIS

Till EDER illustrerad
av Jonny Sit 522.

Märkligt mode

● Det här med mode är inte lätt
att begripa sig på.
Under sjuttio- och åttioalet
sa vi "gällivarehäng" om byxor
som hängde så långt ner att
stjärtspringan syntes – och det
var inte något positivt omdöme.
Trots detta var denna företeelse
högsta mode för några år sedan.
Detta mode har nu blivit avlöst
av ett minst lika konstigt mode
– sönderrivna byxor.
Det är väl bara i denna väster-
ländska lyxvärld ett sådant mode
kan uppkomma. Jag har alltid
vinnlagt mig om att vara "hel
och ren". Det är dock lättare sagt
än gjort när man bor i tält, men
modet hjälper mig, så att jag
kan vara toppmodern utan att
vara "hel". Hoppas ändå att det
inte blir modernt att vara skitig
också.
"Anmärkningsvärt" är väl det
snällaste jag kan säga om dessa
så kallade moden.

JOHAN LÖFGREN

Hur ska man våga vara ärlig

● Jag är en 45-årig kvinna som levt i
både lyx och armod, så jag anser mig
veta en hel del om den mänskliga
naturen och vad livet kan erbjuda
oss människor på både gott och ont.
Emellertid har jag på senaste tiden
förundrats över hur kommunen och
vårdapparaten fungerar. Jag tillhör en
kommun där Moderaterna sitter vid
makten och detta medför negativa
konsekvenser för de människor som
inte har hög socioekonomisk status.
Vi "klienter" som tillhör de kranskom-
muner som har detta styre stigma-
tiseras, förhoppningsvis omedvetet,
då socialtjänsten ska agera som det
yttersta skydds nätet enligt ramlagen
i socialtjänstlagen. Exempelvis är det
en pappersexercis som inte många

av oss behärskar som ska lämnas
in till socialtjänsten om man ska ha
någon chans att få bidrag överhu-
vudtaget.

Dessutom får man som uteliggare
inte vara påverkad, för då dras soci-
albidraget in. Tala om den människa
som klarar av att helt avhålla sig från
droger då man bor i ett kallt tält året
om. Nej, man får i stället vådja till
goda människors hjärtan och sälja
Situation Sthlm.

Emellertid tycker många att detta
är en mycket bra tidning.

En gång frågar jag en handläggare
om han kunde komma fram och hälsa
på sin klient och då böjer han sig ut
genom kassan och frågar följande.
"Har du tagit något eller?"

Men man är så van att bli behand-
lad på detta sätt att man först inte
reagerar utan det är en kille i vänt-
rummet som gör mig uppmärksam
på att jag inte ska behandlas så och

att jag kan anmäla. Jag har dess-
utom efter att ha sovit ute i ur och
skur ådragit mig diverse åkommor,
exempelvis cirka sju lunginflammation-
er och njurbäckeninflammationer
och konstant ätit penicillin. Emellertid
blev jag hemskickad senast utan att
ens få träffa en doktor trots att jag
påpekade att allt inte stod rätt till och
att jag tagit Alvedon och att jag därför
inte hade feber.

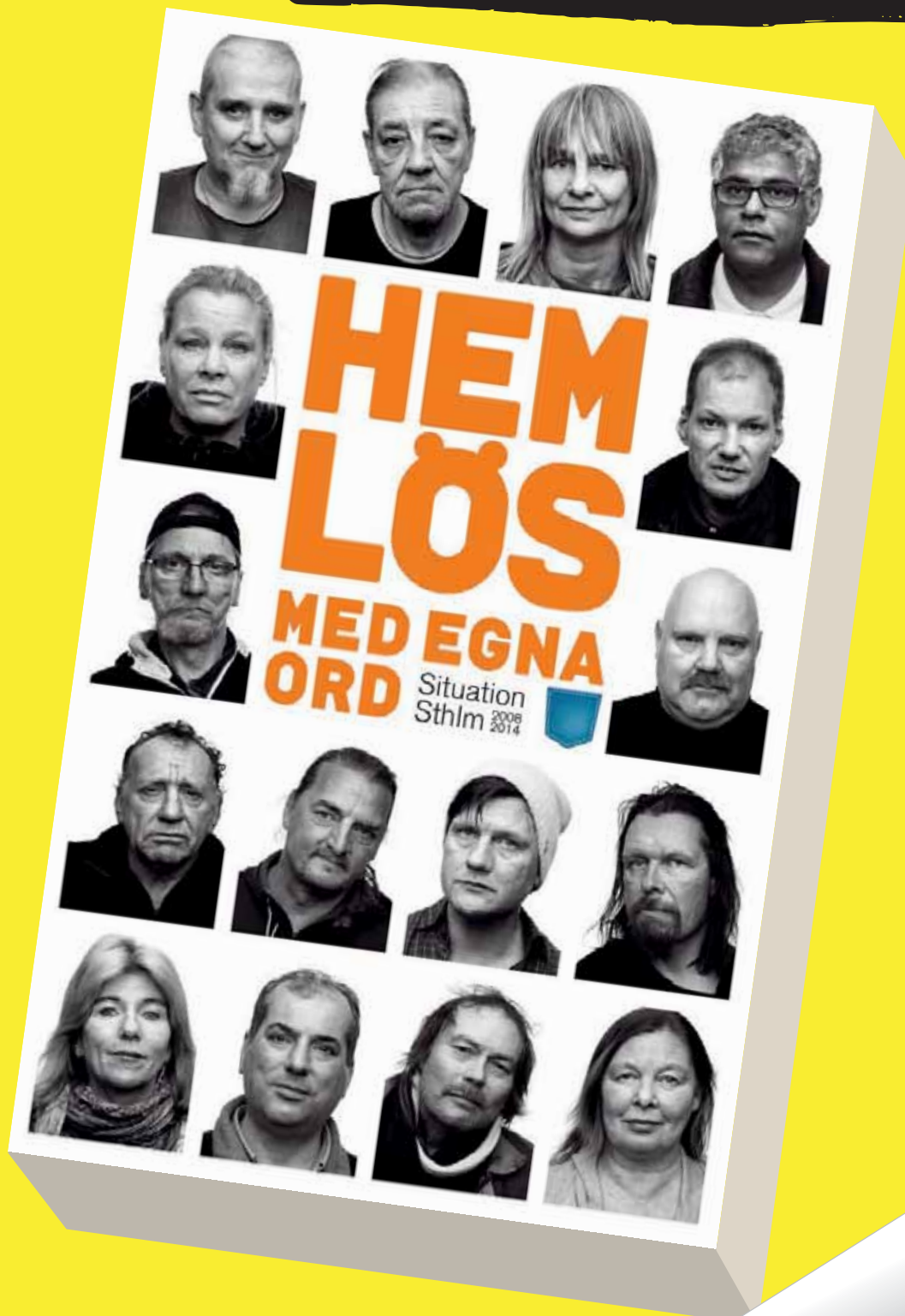
Dagen efter säcker jag ihop och
blir inlagd med syrgas på isolerat rum
på St Görans sjukhus. Jag har fler
berättelser att förtälja, bland annat att
socialbidraget blivit indraget på grund
av positiva prover och det var inte
många vill jag förtälja.

Hur ska man då våga vara ärlig
undrar jag?

En mycket missnöjd socialbidrags-
tagare.

MAGGIS

Nu i pocket!

AKADEMIBOKHANDELN
Att läsa är att resa.

BOKEN FINNS HOS OSS!

MED EGENA ORD

KORT SAGT & POESI

● Det brinner inom mig
Jag vill smeka dig
Du vill kyssa mig
Min älskade

DEAR LOVE LILLEMOR

Fågeln och vi

● Satt en eftermiddag i vårt tält, när en fågel landade i ett träd bredvid och frågade – vad gör ni här?

Vi svarade – vi bor här. Fågeln ruskade på sig och sa men det är snart vinter för att då blir det kallt. Vi vet svarade vi, men vi har inget val. Fågeln sa synd att ni inte har vingar då hade ni kunnat följa med mig till varmare breddgrader och komma tillbaka i vår. Tänk så rätt en liten fågel kan ha, varför har man inte vingar?

406

En sjuttitalare

● Jag är ett barn av sjuttitalet, för att vara exakt 14 september 1970. Får höra: "Du borde vara död för du är den förlorade generationen." Jag säljer Situation Sthlm för att få ihop till mat, eftersom jag hamnat mellan stolarna. Socialen bråkar om vilken kommun jag tillhör.

– Så du köper inte knark?

– Nej jag köper mat för pengarna.

Efter tre dagar blir man så hungrig så jag blir ett monster. Tänker för mig själv: "Tack gode gud för Situation Sthlm. Nu slipper jag stjäla min mat!"

– Så du knarkar inte?

– Nej!!

Får till svar:

– Det gör alla Situation Sthlms försäljare!

Tänker för mig själv: "Jaha nu är jag en knarkare också." Det förklarar ett och annat. Jag är en sjuttitalare,

ett förlorat barn av min tid. Många har dött, vilket är statens fel anser jag. På min tid var det modernt att skicka bort sina barn på sommarhem för att du som förälder skulle få semester från dina barn, så du orkade ta hand om dina barn resten av året.

Var aldrig snack om att barnen skulle få semester från sina föräldrar.

Uppväxt med kraftigt alkoholiserade föräldrar, daglig misshandel av matpiska så jag kissade ner mig. Inlåst i en mörk garderob utan mat. Knark? Död? Nej, hade jag varit död så är det för att mina föräldrar slog ihjäl mig. Tack gode Gud där uppe i det blå för att jag lever, en sjuttitalare som inte knarkar och som överlevt. Förstår varför alla 70-talare är döda. Försöker bara tjäna ihop till mat på bordet, så jag känner mig förolämpad.

Har jobbat sedan jag var sju år tack vare dispens, betalat skatt, var yrkeschaufför, blev av med körkortet. Har restaurangutbildning samt är värdbiträde. Knarkare? Nej. Socialen tjafsar om vilken kommun jag ska

T-sprit

● Gösta och jag sitter vid Djurgårdsbron och rycker strömning med hekla. När vi har fått nog med fisk för lunch går jag bort till kiosken och köper potatismos. Under tiden har Gösta tänt spritköket för att steka strömningen. En A-lagare har sett och säger: "eldar ni upp det". Gösta svarar: "Är du törstig, ta en öl, ge fan i T-spriten".

STICKAN

tillhöra tack vare Skatteverket. Har inte varit i Halmstad på 2 år. Ja det är oss dom vill få bort från samhället för "alla sjuttitalare blev ju knarkare".

Tack, jag är ett kvarlevande barn av min generation, en som staten, socialen inte vill veta av, för jag borde varit död.

Men jag lever och finns.

MAGDALENA

>> LA CAGE
AUX FOLLES

MANUS: HARVEY FIERSTEIN MUSIK & SÅNGTEXTER: JERRY HERMAN
EFTER EN PJÄS AV JEAN POIRET

>>PREMIÄR 14/11 STORA SCENEN

UPPSALA >>>>
STADSTEATER

BILJ/INFO: 018-14 62 00 WWW.UPPSALASTADSTEATER.SE

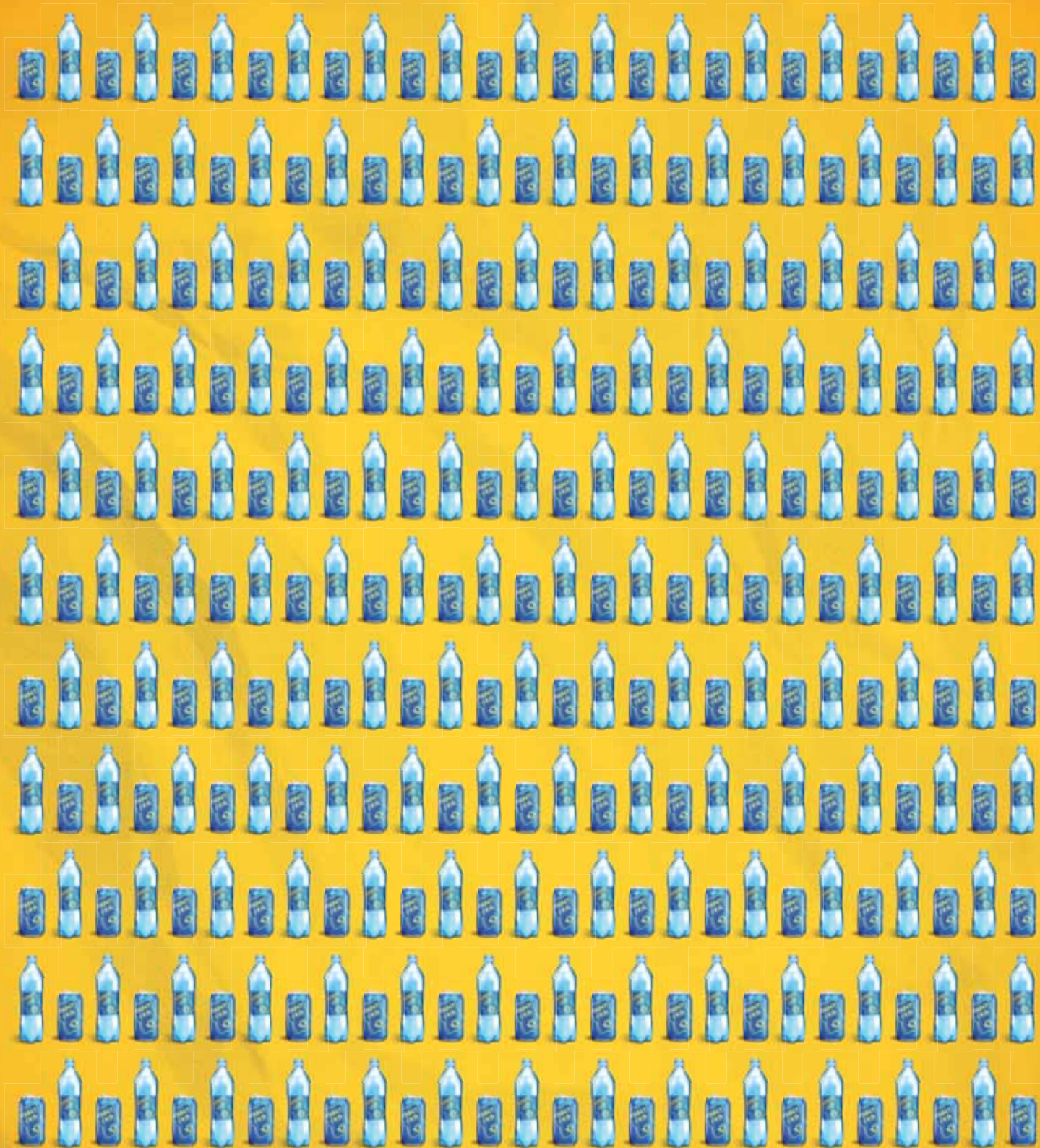
CREATIVE COMMONS

Fisketuren

● Har köpt ett fiskeset. Går ner till Årstaviken och fiskar. Till min förvåning får jag napp. En stor gädda på cirka två kilo har nappat. Tar ut

kroken försiktigt, funderar på vad jag ska göra med den. Är hemlös utan ett kök. Ser hur gäddan kippar efter luft. Släpper ut den i friheten igen. Hoppas han fick ett långt liv och inte gjorde samma misstag igen.

STICKAN

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

better work, better life

advokatfirman Althin

ADVOKATBYRÅN Thomas Bodström

ERSÉUS ARKITEKTER AB

BJÖRN AXÉN

CEDERQUIST

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

THE BODY SHOP.

frank ADVOKATBYRÅ

skandia

SPARTOI AB

Stockholmshem

Svensk Fjärrvärme

Trona
Patentrådgivning AB

MÖTEN & UPPLEVELSER
Skåvsjöholm

Svensk Rikstäckande Butiksservice

Komplett skatterådgivning

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

Swedfund

SMÅÅ
SMÅFÖRETAGARNAS A-KASSA

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT

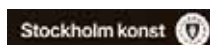
Wallenstam

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

Solvalla

Folktandvården finns
till för alla människor
i alla åldrar

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Välkommen att läsa mer och boka tid!
www.folktandvardenstockholm.se

Folktandvården

HÖSTLOV PÅ POLISMUSEET

Den förtrollade skogen

Dramatiserad berättarstund om vänskap, bovar och trolska ting

Vecka 44: Måndag-söndag
Klockan 13 och 15

Polismuseet
www.polismuseet.se

SVEPET

MARTINA HOLMBERG

Regissören är som en barnmorska

SCEN PLAYHOUSE TEATER TAR PJÄSER FRÅN NEW YORK TILL DROTTNINGGATAN

DROTTNINGGATAN HAR FÅTT en ny teater. Reginateaterns gamla lokaler har renoverats och fått en ny scen, restaurang och glittrig foajé. Här öppnar Playhouse Theater, en fri teatergrupp som vuxit ur sina lokaler på Östermalm. De går från 100 publikplatser till 200.

– Vi har under många år känt att det har varit trångt och drömt om en större lokal, säger Elisabet Klason som tillsammans med Björn Lönner är teaterns grundare och konstnärliga ledare.

– Vi har också närt en dröm om att ha en restaurang i anslutning, för att det ska bli en helhetsupplevelse, säger Björn Lönner. Vi vill att teatern ska leva hela dagarna, att man kommer hit och kanske läser en pjäs som står i bokhyllan, fikar och äter lunch samtidigt som skådespelare repeterar på andra sidan väggen. Teater ska inte vara svårt och otillgängligt.

Elisabet Klason och Björn Lönner har bott och utbildat sig i New York. Staden gjorde starkt intryck på dem, så pass att de nästan enbart sätter upp nyskrivna pjäser som kommer direkt från scenerna i New York.

– I New York finns teater nästan överallt, det är ständigt påtagligt och närvarande. Folk pratar teater till höger och vänster, ett pågående samtal som jag upplever i Sverige bara tillhör vissa kretsar, säger Elisabet Klason, som vill nå en blandad publik och skapa en känsla av låga trösklar.

De gillar också att dramatikern har en stor roll inom

amerikansk teater och ofta är närvarande under repetitionerna. Därför är Playhouse väldigt texttroga manuset.

– I svensk tradition är det mer regissören som ses som konstnären. Vi tycker om det amerikanska där berättelsen är det viktiga och jag som regissör är som en barnmorska, säger Elisabet Klason, skrattar och förklarar:

– Som regissör är inte pjäsen min bäbis. Det är dramatikern, skådespelarna och det övriga teamet som kommer att få barn ihop: föreställningen. Och mitt jobb som regissör är att vara barnmorska och se till att det blir en frisk krabat.

Den första ”bäbisen” i de nya lokalerna är *Den stora måltiden*, som de beskriver som en färgsprakande ensemblepjäs, skriven av Dan LeFranc och med regi av Elisabet Klason. Pjäsen har spelats i många städer i USA och 16 oktober blir det premiär på svenska.

– Det är en typisk Playhousepjäs: ibland är den hysteriskt rolig, men det finns också många tunga ögonblick, säger Elisabet Klason.

Den 90 minuter långa föreställningen går över ett tidsspänn på åtio år och tre generationer.

– Essensen av pjäsen handlar om hur kort livet är. Och man kan fråga sig om vi märker de ögonblick som är värda att lägga märke till eller om vi är så upptagna av att springa framåt, säger Björn Lönner.

ALEXANDRA SUNDQVIST

”TEATER SKA INTE VARA SVÅRT OCH OTILLGÄNGLIGT”

ULF STOLT

Grannarna på bidragsgatan

DOKUMENTÄR På James Turner Street i Birmingham går 95 procent av invånarna på bidrag. Vilka nu sänks och dras in eller regleras allt hårdare. Det bor 13 nationaliteter i 99 hus utmed gatan. I ena änden av den ligger Winston Green Prison, där somliga av invånarna då och då hamnar.

SVT

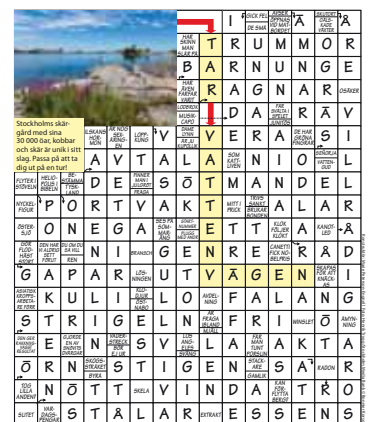
På gatan bor bland andra White Dee, som försöker hjälpa Fungi och Black Dee med myndighetskontakter och jobb och att både kunna behålla och hålla i bidragspengarna så att de räcker.

Jag har sett första avsnittet. Om seriens resterande fyra delar fördjupar och förklarar – inte bara beskådar och registrerar – kan *Grannarna på bidragsgatan* verkligen bli en nödvändig berättelse från gatan. Annars riskerar den att enbart göra pornografi av misär, vilket bara ytterligare skulle exploatera och utnyttja redan utsatta personer.

När serien sändes i England förra året blev reaktionerna starka. Nu visas första säsongen i Kunskapskanalen med start 26 september.

Lösning kryss #217

Se förra numrets vinnare på s.55.

Det finns sämre plattor att vakna upp till än den här

Per Texas Johansson

De långa rulltrapporna i Flemingsberg

★★★★ Man kan göra musikalisk comeback från jobbet som narkos-sköterska på Huddinge sjukhus på så många olika sätt.

Så här väljer Per Texas Johansson att göra. Efter 16 års frånvaro.

Med en lite udda grundsättning bestående av trummor, vibrafon och en pedal steel guitar – ingen bas – och sig själv på diverse saxofoner och klarinetter skapar han en helt egen och intressant ljudbild. Och dessutom med en av de mer diskbänksrealistiska och briljanta skivtitlarna det här året – *De långa rulltrapporna i Flemingsberg*.

Efter fem uppmärksammade plattor på nittiotalet, Grammisar, Jazzkatter, löparskor och sövning – nu är det musik som gäller igen. Och det finns sämre plattor att vakna upp till än den här.

Låtarna Narkos och Det nya – båda låtarna lite fria till formen, men med en tydlig musikalisk melodikärna – är perfekta exempel på de i sammanhanget lite udda instrumentens blandning och hur de lyhört rör

TINA AXELSSON

sig runt och bredvid och i vägen för varandra och skapar ett nytt sound.

Gång är mer klassisk saxofonjazz, ett tvåstämmigt introriff med piskig cymbal, som tillåts lossna i några vålsänkta halsbloss en stund i mitten

för att sedan samlas ihop.

Plattan avslutas med vackra Ljud på gatan.

ULF STOLT

FOTNOT: Per Texas Johansson spelar på Fasching 14 oktober. Gå dit.

MUSIK

Deportees

The Big Sleep

★★★★ ½ Umeåkvartetteten Deportees har, med rötter i nittiotalets punk- och hardcoren, omsorgsfullt ströslat sin slicka pop med politiska och existentiella frågor sedan *Under the Pavement – The Beach* från 2009. Uppföljaren till kritikerosade skivan *Islands & Shores* från 2011 har låtit vänta på sig. Nästan fem år. Nya The Big Sleep är en allvarsam historia med en mörk, närmast dystopisk inramning. Singeln Love Me Like I'm Gone är en ganska klassisk kärlekslåt, men som sticker ut – för att den lovordar förändring. Bäst är låtarna Terrible Machine och Born To Be Loved.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Amason

Flygplatsen EP

★★★★ Amason ger ut en ep, inte så värst långt efter första fullängdaren *Sky City* från tidigare i år. *Flygplatsen EP* består av fyra spår – alla med svenska texter, däribland de två nya låtarna Flygplatsen och Paradis i krisen. Ep:n innehåller också en cover av Mattias Alkbergs Tjugonde – en låt om den dagen när bidragen rullar in – och singeln Ålen, från 2014. Att Amason valt att göra en nedtonad cover på Mattias Alkbergs glittriga singel, tillika den bästa låt han släppt på flera år, känns som en lyckträff. Medan det bitterljuva titelspåret Flygplatsen är en taktfast, högtflygande poplåt som visar att Amason är värda all sin nyvunna kredd.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Conny Bloom

Tanken är fri

★★★★ ½ "Hoppsan lilla Kerstin". Ja, så inleder urstockholmare Conny Bloom sin första vers på svenska efter 35 år i rockens tjänst. Han gör precis som "Strängen" från The Helicopters och tar ett bestämt kliv, rent musikaliskt, mot sjuttiotalets svenska progrock. Refrängen är kanske mer effektiv än originell men det avslutande "sväva bland molnen"-partiet är stilsäkert, precis som Conny Bloom själv. Singeln *Tanken är fri* är trots det svenska språket ingen omskakande nystart, men lovar gott inför vinterns kommande album. Enligt uppgift låter albumet som "Dungen möter tidiga Pugh blandat med Django Reinhardt".

DAVID BOGERIUS

I EN BEATBASERAD VÄRLD

KNOTJAN

Ögonblick av Ane Brun

ANE BRUN SLÄPTE nyligen sitt sjätte studioalbum *When I'm Free*, tillika hennes mest poppiga skiva hittills. Samtidigt finns intimiteten, den som blivit Ane Bruns signum, kvar.

– Med den här skivan ville jag ta mitt melankoliska, intima sound och placera det i en mer beat-baserad värld. Göra mer av en popskiva, med lite större låtar.

Hon berättar att hon den här gången hämtat inspiration från nittiotalet.

– Jag gillar Bristoloundet med Massive Attack, Tricky och Portishead. Men jag har också lyssnat på DJ Shadow, Lauryn Hill, Fugees och en hel del jazzskivor.

Titeln *When I'm Free* anspekar på ett tillstånd av sinnesro, någonting som Ane Brun funnit allt oftare de senaste åren.

– Mina låtar bygger ofta på små sekunder, ögonblick. Texterna går runt en känsla. Den här skivan kretsar kring sinnesfrid, ett tillstånd av lycka där man är fri från oro, rädsla och ångest. Samtidigt heter skivan *When I'm Free*. Jag tror inte att det finns någon människa på jorden som känner lycka hela tiden.

When I'm Free innehåller också ett par politiska låtar – bland annat souliga "You Lit My Fire".

– Nånstans tar vi de rättigheter vi har i dag – som rösträtt och aborträtt – för givna. Det är lätt att glömma kvinnorna som kämpade för dessa rättigheter och offrade mycket på vägen. Arbetarrörelsens män har hyllas stort, medan kvinnorörelsen ofta kommer i skymundan.

ALEXANDRA SUNDQVIST

FOTNOT: Den 20 oktober spelar Ane Brun på Cirkus.

SEXTIO ÅR MED SAMMA RÄTT

BÄNNSÖTTEN

Att dricka som en kvinna

I **SOM HON drack** – kvinnor, alkohol och frigörelse synar journalisten Jenny Damberg och etnologen Lisa Wiklund samhällets inställning till kvinnors drickande de senaste sextio åren.

1955 ändrades lagen – kvinnor fick samma juridiska rätt att dricka sprit som män, till skillnad från under motboksåren.

I bokens inledning konstaterar författarna att kvinnor dricker ungefär hälften så mycket som män, ändå omgärdas kvinnors drickande av fler dogmer.

– Det har helt enkelt att göra med olika förväntningar på män och kvinnor som grundar sig i de könsroller som fortfarande utgår från en heterosexuell tvåsamhetsnorm, där mannen traditionellt har arbetat och kvinnan har tagit hand om hemmet och familjen och dessutom övervakat mannens drickande.

På vilket sätt är framväxten av en mer jämlik alkoholkultur viktig för kvinnlig frigörelse?

– Om fler kvinnor hade mer pengar och tid till sitt förfogande hade också alkoholkulturen varit mer rättvis. De steg som tagits i riktning mot en mer jämlik alkoholkultur hänger på så vis intimt ihop med kvinnlig frigörelse på andra plan.

Hur jämlik är alkoholkulturen i dag?

– Det är lätt att se att otroligt mycket har hänt bara på de sextio år vi skriver om i boken. Samtidigt visar forskningen att det fortfarande finns attityder hos oss som menar att det är mer okej med en full man än en full kvinna. Ett färskt exempel är den hatstormen mot artisten Little Jinder fick ta emot när hon drack tequila i Filip och Fredriks tv-program *Breaking News*, reaktioner som programledarna aldrig varit i närheten av när de varit fulla i tv.

ALEXANDRA SUNDQVIST

We're only in it for the drugs

Magnus Linton

Knark – en svensk historia

★★★★ Magnus Linton förekommer narkotikafrågans förväntade comeback i rampljuset. Nästa år finns the dope på FN:s agenda i och med stormötet UNGASS 2016. Vid det senaste mötet rådde enighet om nolltolerans och visionen om ett narkotikafritt samhälle, men det var 1998.

Vi slipper med boken *Knark – en svensk historia* ett tendentiöst debattinlägg från Magnus Linton.

I stället lyfter författaren på en mängd stenar som legat länge nog i ett land vars förra justitieminister på fullt allvar trodde att man kunde dö av en överdos cannabis. Ett land där den extrema nolltoleransen enligt forskare utvecklats till sadism mot samhällets allra svagaste.

Har folkhemmets narkotikapolitik och dess förnekande av vetenskap bara haft goda avsikter trots allt lidande de uppenbarligen orsakat? Och varför skiljs det så sällan på bruk och missbruk?

Bokens tredje del, *Mammorna – beslutet vid dödens dörr*, lyfter *Knark – en svensk historia* ett extra

NOOJA HALLSTROM

snäpp.

Magnus Linton duckar inte för droganvändandets konsekvenser men belyser samtidigt bristerna i samhällets förhållningssätt. Läsarna

får möta människorna som lever med konsekvenserna.

Som dokumentärt verk är det högklassigt.

DAVID BOGERIUS

BÖCKER

Anna Åhlund

En snippa om dagen

★★★★ Förra året drog Anna Åhlund, illustratör och konstnär, i gång konstprojektet *En snippa om dagen*. Målet var, som titeln antyder, att teckna – och publicera – en snippa varje dag. Projektet fick stor spridning på sociala medier, bilderna har ställts ut på Riche.

GABRIEL LILJEVAL

Nu ges Anna Åhlunds snippor ut i bokform av serieförlaget Kartago – ett förlag som på senare år varit bra på att knyta till sig de

tecknare vars bilder fått stor spridning på nätet, däribland Elin Lucassi. Anna Åhlunds samlade snippor är en välbehövlig motvikt till skämtteckningens mansdominerade historia. Och visst finns det en politisk, feministisk aspekt av att lyfta fram snippan, kvinnokroppens mest stigmatiserade del, i ljuset. Samtidigt önskar jag mer variation i format, teknik och uttryck när projektet flyter över i bokform.

Det blir, helt enkelt, lite enahanda.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Arne Höök

Just idag är jag stark

★★ ½ "Kenta" Gustafsson (1948–2003) har onekligen blivit en av Hammarby IF:s stora profiler, främst

genom Just idag är jag stark, Hammarbys "anthem".

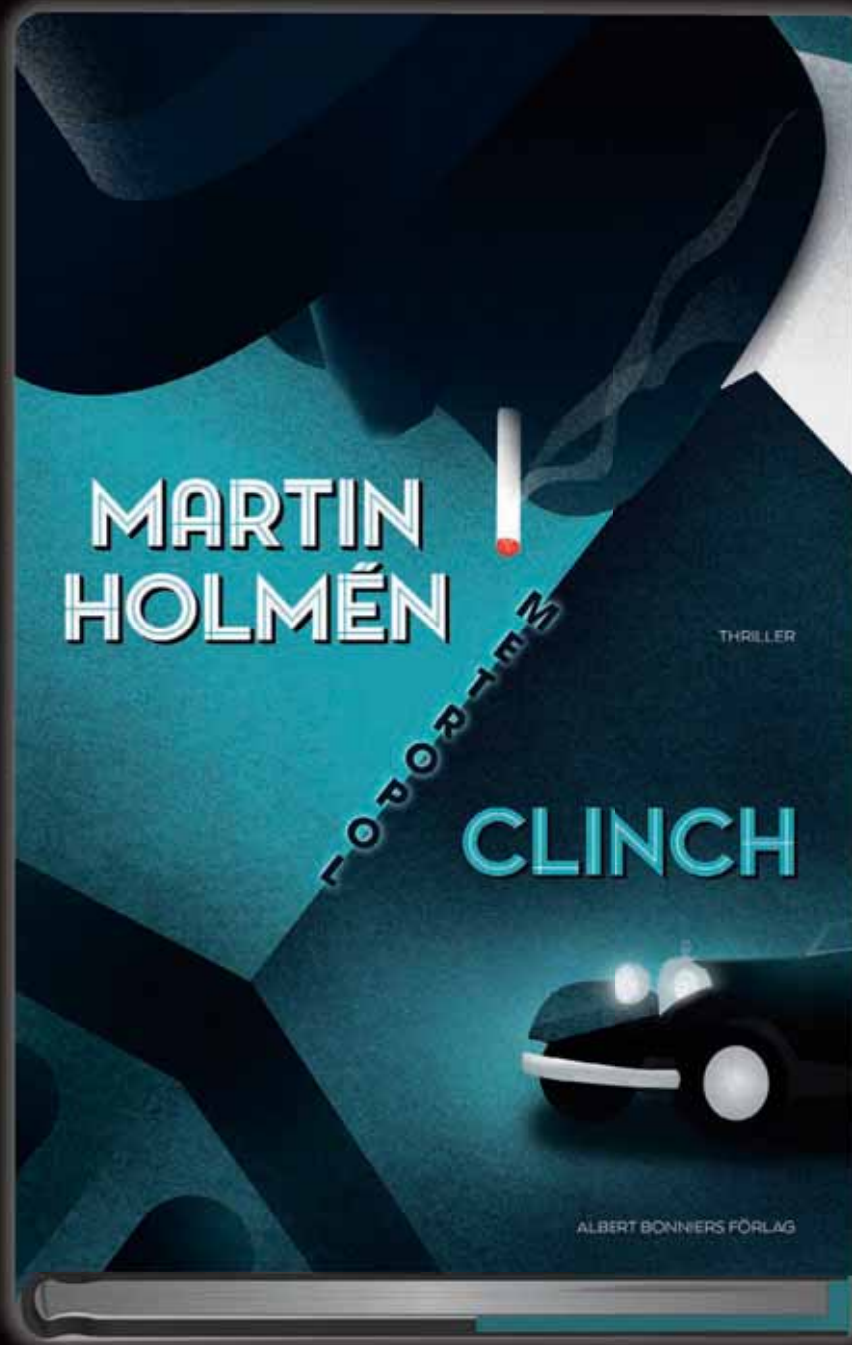
"Kenta" Gustafssons liv i utkanten av samhället finns väl dokumenterat på film i mångfaldigt prisbelönta Modstrilogin, vilken också ligger till grund för det ganska ömsinta porträtt som Arne Höök tecknar med hjälp av bland andra musikerkollegor och livskamraten Eva.

Hammarbykopplingen verkar vara något av en huvudsaklig ambition med biografien, som trots att den rymmer på 133 lättlästa sidor blir något repetitiv.

DAVID BOGERIUS

HELENA HÖÖK

STOCKHOLM 1932

Depressionen, motboken och den isande vinterkylan håller staden i ett järngrepp. Den före detta boxaren Harry "Kvisten" Kvist är oskyldigt misstänkt för ett mord. För att rentvå sig själv tvingas han in i en dödlig katt- och råttalek.

AB
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

NALEN

ILE KALLIO *BIG ROCK BAND*

FRE 16/10

KITTY, DAISY & LEWIS

TOR 12/11

MACHINE GUN KELLY

FRE 13/11

KID INK

LÖR 14/11

YEALAWOLF

FRE 20/11

DAVID URWITZ

LÖR 21/11

VINTAGE TROUBLE

SÖN 22/11

JOEY BADASS

LÖR 5/12

JOSH ROUSE

MÅN 7/12

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ: WWW.NALEN.COM 2015

PHOTO BY: YORK WILSON

TRABT FILM

Ett starkt och engagerande porträtt

Taikon

★★★★ Att göra persondokumentärer där objektet i fråga inte längre lever är alltid en utmaning. Lawen Mohtadi och Gellert Tamas har dock haft ett rikt material att fördjupa sig i vad gäller Katarina Taikon.

Från att hon har små roller i filmer till att hon hänger på Nalen och sedermera blir politisk kändis och författare, så förekommer hennes namn i rubriker och på tv. Därtill kan hennes syster Rosa, barn, vänner och

kollegor fylla i och bygga upp bilden av den mångfacetterade personen Katarina Taikon.

Hennes författarskap till den populära boksviten om Katitzi – som även blev serietidning och tv-serie – avhandlas relativt kortfattat i dokumentären. Den fokuserar istället på hennes uppväxt och hur hon bokstavligen upptäcker de medborgerliga rättigheter hon och romerna har och hur hon egentligen aldrig slutar strida för

dem. Just Katitziböckerna tillkommer efter att hon mött motstånd hos Olof Palme och väljer att satsa på morgondagens politiker, barnen.

Lawen Mohtadi och Gellert Tamas gör ett starkt och engagerande porträtt. Här får vi även många Stockholmsbilder och filmen blir ett tidsdokument över staden, som i många avseenden var lika kall för främlingar då som i dag.

HENRIK EMILSON

FÖRSTA GÅNGEN LÅNGFILM

LINDA-MARIA BIRBECK

En ny Fucking Åmål

DEN 23 OKTOBER långfilmsdebuterar Linda-Maria Birbeck med *Det borde finnas regler*, om Mia, Mirjam och Karl som knacker på dörren till vuxenvärlden.

Det sägs att djur och barn är nåt man ska undvika på film, hur var det att regissera tonåringar?

– Att jobba med barn och unga utgör en viss utmaning så klart, men det finns nåt väldigt fint i att göra nåt för första gången, ett slags öppenhet och ärlighet men även en viss sårbarhet. Det gäller ju även mig som förstagsregissör, i förväg tänkte jag att jag hade full kontroll på läget men sen när man står där på plats så uppstår situationer som är nåt helt annat än hur man först tänkt.

En Fucking Åmål för 10-talet?

– Det är den film som jag har sett allra flest gånger och jag tycker att ännu finns det ingen ungdomsfilm som lever upp till den. En likhet är att det finns med vuxna, men det är inte deras historia vi berättar. Båda filmerna är berättade ur de ungas perspektiv och då kan de också ta till sig dem som sina egna.

HENRIK EMILSON

Linda-Maria Birbeck

FLAMMRIGHT

FILM

Marshland

★★★★ Två poliser blir kallade till en brottsplats i ett Spanien som fortfarande eftersvettas efter Francoeran.

Den äldre av dem är fostrad i en kår under diktaturen medan den yngre kollegan följer den nya, mer demokratiska regelboken. Samarbetet är inte friktionsfritt, men engagemanget ökar ju längre in i fallet med mördade unga kvinnor de kommer. Deras största motstånd i denna atmosfärrika och mörka thriller är dock lokalbefolkningen, som ogärna låter nykomlingarna ta del av hemligheterna i bygden.

HENRIK EMILSON

Vinterboj

★★★★ Filmaren Frida Kempff har lämnat sitt Skåne för Toronto där hon följer en grupp socialarbetare som hjälper gravida kvinnor att klara sig fram till förlossningen och under perioden därefter.

Vintern är hård och blåsig, men det är väderelementen som är det största hotet för kvinnorna, utan droger, misshandlande pojkvänner och en självkänsla som fått pyspunka för länge, länge sedan.

Trots svårigheterna sviktar inte drivkraften hos arbetarna som gärna kliver utanför protokollet för att hjälpa

HENRIK EMILSON

The Walk

★★★★ Lindansaren Philippe Petits berömda promenad mellan World Trade Center-byggnaderna, 400 meter upp i luften, skildrades på ett utmärkt sätt i dokumentären *Man on Wire*.

Nu har Robert Zemeckis gjort en spektakulär spelfilm om bedriften. Vi dras in i de detaljerade förberedelserna som liknar planläggningen inför ett bankrån, möter hans kumpaner och får inte minst bevittna den handsvettsframkallande promenaden 100 våningar upp.

Det är enormt spännande och visuellt fulländat tack vare 3D-effekten.

HENRIK EMILSON

Tjuvheder

★★★★ Det känns i kroppen att filmaren Peter Grönlund kan den missbrukarvärld han skildrar i långfilmsdebuten *Tjuvheder*. Det är trovärdigt in i minsta detalj.

Framför allt excellerar han i skildringen av människorna, överlevare i ordets alla bemärkelser. Huvudpersonen Minna är en fighter, ser alltid möjligheter även när verkligheten är som värst. I hop med Katja bildar hon en sorts undre världens Thelma och Louise som slåss mot såväl samhällets överförmynderi som knarkarvärldens patriarkat. Det är spännande varje sekund.

JEANETTE GENTELE

NATURKOMPANIET

SICKLA KÖPKVARTER | SVEAVÄGEN 62 | ODENGATAN 50 | TÄBY CENTRUM

HANTVERKARGATAN 38-40 | KUNGSGATAN 4 | KUNGSGATAN 26

WWW.NATURKOMPANIET.SE

THORBJÖRN ANDERSSON:

"Södra Ängby är sedan nittiotalet klassat som ett riksintresse för kulturmiljövården"

1934 INLEDDES ETT omfattande bostadsbyggande i världens då modernaste land. Starkt präglad av statsminister Per Albin Hanssons lansering av "Folkhemmet" blev Södra Ängby en spegel av det som internationellt kallades för "Sweden – the middle way". I boken *Södra Ängby – modernism, arkitektur, landskap* berättas historien om hur ett nytt samhälle uppstår.

– Södra Ängby är sedan nittiotalet klassat som ett riksintresse för kulturmiljövården. Vi tänkte att en bok om detta kunde öka intresset ytterligare, säger Thorbjörn Andersson, en av bokens fyra redaktörer.

Varför växte området med drygt 500 villor fram just i Södra Ängby?

– Hela Brommalandet från Traneberg till Räcksta var ett intensivt utbyggnadsområde på trettio- och fyrtiotalet. Det var bostadsbrist då som nu. I Äppelviken hade man byggt större villor, i Traneberg flerfamiljshus, i Norra Ängby så kallade småstugor och i Södra Ängby lite större villor. Staden ville ha en variation av olika bostadsformer och det som är speciellt i Södra Ängby är att alla husen

ÅKE ESGRIM LINDMAN

är i funkisstil. Det är det största området med funkishus i Europa och idén kom från en stor utställning vid Djurgårdsbrunnsviken 1930.

Sverige ansågs vara "världens modernaste land" när bostadsområdet i Södra Ängby byggdes, men hur ser det ut i dag?

– Sverige hade tidigt kvinnlig rösträtt, kommunala dagis, skolgång för alla, men också hög bostadsstandard med vattenklosett och varmt och kallt vatten i ledningarna. I dag har kanske många länder hunnit i kapp, men det räcker att man åker till exempelvis London så är bostadsstandarden rent generellt mycket sämre. Sverige är fortfarande ett föredöme för många andra länder, även om vi som personer i vardagen kanske tycker att vissa saker borde ändras.

Hur länge har arbetet med boken pågått?

– Ett år ungefär. Det har varit

ett dussin författare och fotografer inblandade och alla har skrivit om det som de är bäst på.

Vad har varit roligast under arbetsgången?

– Det finns något av en födsel med en bok som är roligt. Man ser den gradvis växa fram och när den är klar så kan man inte göra så mycket mer. Sen är det alltid kul att arbeta i en grupp av kunniga människor där alla drar åt samma håll.

Vad har du själv för relation till Södra Ängby?

– Jag flyttade hit med min familj för tjugo år sen och bor där. Vi gillade stämningen, närheten till naturen, närheten till Mälaren och att det gick bra att åka kommunalt. Här finns två tunnelbanestationer. Det är både fint och bekvämt här och en trevlig atmosfär.

DAVID BOGERIUS

SVÄNG I MUSIKFAMILJEN

Jazz tydligen inte så farligt för barn

MUSIKFAMILJEN, MED JAZZ-

SÅNGAREN Lina Nyberg i spetsen, gör musik för små och stora barn. I oktober släpper de sin självbetitlade debut – en samling lekfulla låtar om att gunga och plaska i vattenpölar.

– Jag har länge velat göra nyskriven musik för barn, säger Lina Nyberg, som i flera år uppträtt i Stockholms förskolor med sextiotalsmusiken *Den olydiga ballongen*.

Lina Nyberg.

Musikfamiljen började som ett projekt för förskolebarn, 2014.

– Vår vision var att visa barnen vad det finns för instrument.

Många har aldrig sett en kontrabas på nära håll. Aldrig varit på konsert eller hört en saxofon.

Varför är jazz för barn viktigt?

– Det sparas in en hel del på musikområdet för barn och Kulturskolan fungerar inte riktigt i alla delar av Sverige. Vissa instrument går inte att få undervisning i på vissa orter.

Det finns en hel del jazz för barn, vilka är dina favoritinspelningar?

– *Den olydiga ballongen* med Alice Babs och Bengt Hallberg, *The Pling & Plong Show* med Robert Broberg och så klart Georg Riedels låtskatt. Men det finns också en hel del samtida barnmusik som är bra.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

FOTNOT 11 oktober spelar Musikfamiljen på Kulturhuset.

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

BRILJANT

– Brottogrammet är ganska sällsynt och delas bara ut ibland. Det är alltid en överraskning när det kommer. Ofta är det den nära och kära till mottagaren som beställer det och det kan komma till hemmet, jobbet eller någon annanstans. En gång var det på en svensexå på ett tåg. Mottagarna är både kvinnor och män.

– Brottogrammet åker ut med ett slags skötare, kan man säga. Eftersom det inte pratar alls så läser skötaren upp en liten dikt om mottagaren och varför han eller hon får Brottogrammet. Skötaren kollar eventuella portkoder och sånt innan.

– Brottogrammet är alltid klädd i en röd dräkt med detaljer i vitt och silver. Och så har det cape och mask. Det står Brottogram på masken och hålen för ögonen är vid örona.

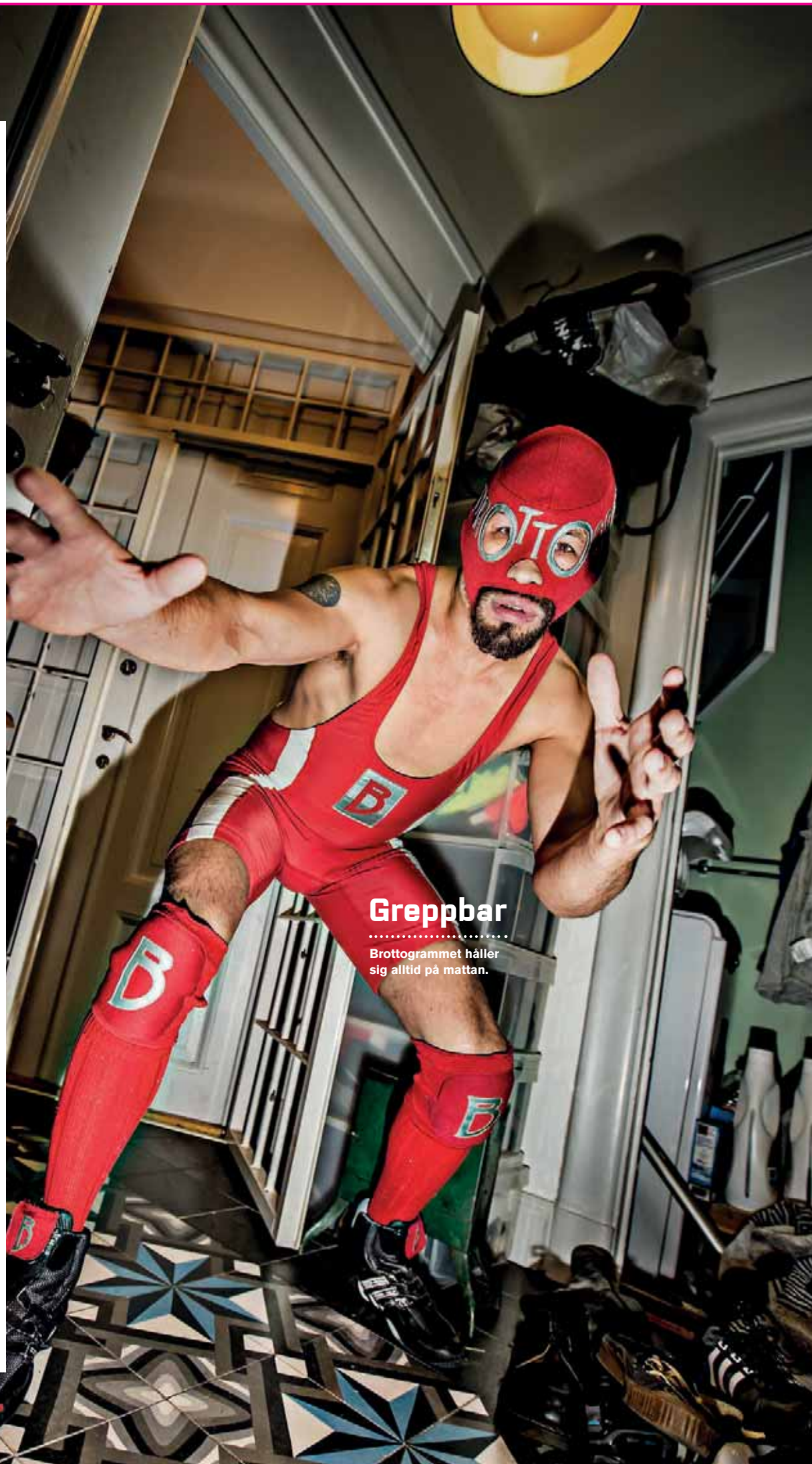
– Mottagaren får själv välja var de vill ha Brottogrammet, ofta väljer de nån liten matta. När det är dags för brottning ställer sig Brottogrammet i parterr, annars skulle folk slängas in i väggarna hit och dit, och så får mottagaren sätta i gång. Det blir brottning och alla grepp är tillåtna. Eftersom Brottogrammet skulle kunna hålla på hur länge som helst så bryter skötaren efter två minuter genom att ta tag i Brottogrammet och gå därifrån.

– En gång utsattes Brottogrammet för ett omvänt Brottogram, mottagaren var Mikael Lidberg som är världsmästare i brottning. Det var tufft.

– De flesta är glada över Brottogrammet, för att inte säga tacksamma, och efteråt händer det att de bugar eller niger. Mottagarna är mycket hövliga. Bara en enda gång har det hänt att en person inte velat ha Brottogrammet.

– Nu funderar Brottogrammet på att göra en insats i samband med flyktingvägen. Det hoppas han innebära att det delas ut fler Brottogram än på länge.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Greppbar

Brottogrammet håller sig alltid på mattan.

Kommande hemmamatcher:

SÖNDAG 18/10 17:30 BAJEN – HELSINGBORGS IF

SÖNDAG 25/10 15:00 BAJEN – MALMÖ FF

*Säkra din plåt på hammarbyfotboll.se eller axs.com
Varmt välkommen!*

"Intervjuerna med omslagspersonerna"

Var brukar du köpa tidningen?

– I Sumpan, Karlberg eller någon annanstans längs pendeltågslinjen. Jag jobbar i Jakobsberg och tidningen finns på biblioteket där, men läser jag den där missar jag mötet med säljaren och de en möjlighet att sälja en tidning.

Är mötet med säljaren viktigt?

– Ja, jag gillar att kunna snacka lite med dem när jag köper tidningen. Då kan jag också ge

ALVIK, 14.00
NAMN: Mikael Falk
ÅLDER: 53 år
YRKE: Kultursekreterare
BOR: Abrahamsberg

extra pengar och vara säker på att de går direkt till dem. Det känns bra.

Vad läser du helst i tidningen?

– De större intervjuerna med omslagspersonerna, till exempel Lena Andersson. Jag tänker att

de på framsidan också tagit ställning och tycker att det är en bra tidning att vara med i.

TEXT GERD ERIKSSON
FOTO MAGNUS SANDBERG

Rusta dig för vintermörkret. Släpp in solen i ditt liv.
D-vitamin för hela familjen.

Foto: Bezar Mahmood

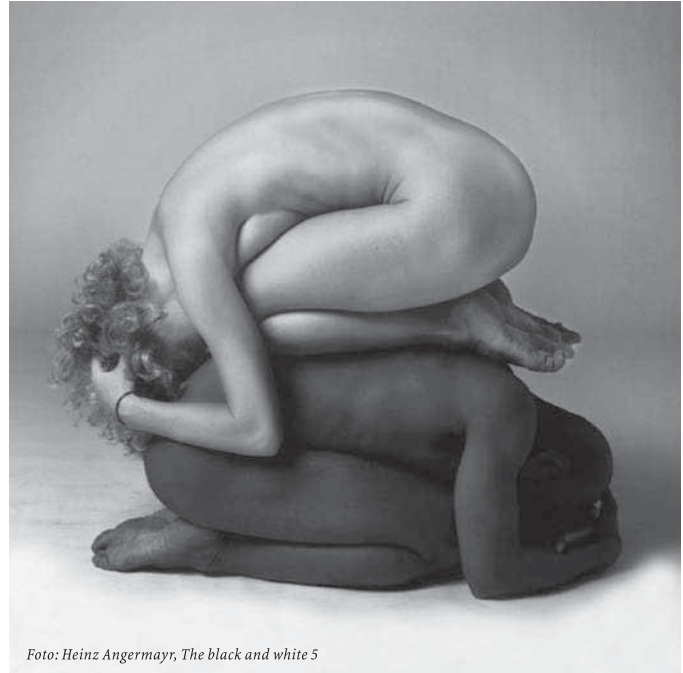

Foto: Heinz Angermayr, The black and white 5

Foto: Lina Sucksdorff

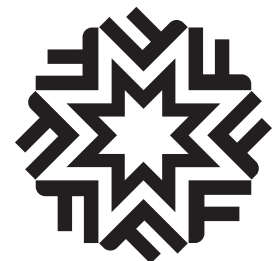

Foto: Andreas Dahl

Välkommen till Höstsalongen 2015

Fotografi berör och engagerar. Ibland får en bild samtidigt att ta en ny vändning och skapa historia. När livet ställs på sin spets. När något tas ifrån en, eller när något blir till: av integration, längtan eller lekfullhet. Höstsalongen 2015 visar svensk fotografi när den är som bäst inom en mängd olika genrer och tekniker.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet alla dagar 9–23 | fotografiska.se

Fotografiska

HUVUDPARTNER **LUMIX**

PARTNERS Clear Channel

 Audi

 LINDAHL

 EY
Building a better
working world

 TELE2